

MUSEÍON

INFORMATOR MUZEUM ZIEMI LUBUSKIEJ W ZIELONEJ GÓRZE

NR 45

ISSN 1506-6193

LUTY 2021

W numerze:

- Kolejna kadencja dyrektora Leszka Kani
- A. Błażyńska – Renesansowy portal z Przytoku. Rozmowa z Mają Błażejewską, historykiem sztuki
- A. Polak-Woźniak – *Od Grünbergu do Zielonej Góry – pamiątki dnia codziennego*
- A. Cincio – *Plakat winobraniowy z lat 1965-2020*
- A. Cincio – Z miłości do wina
- J. Gernat – Skarby kolekcji autorskich Działu Sztuki Współczesnej na wystawie
- A. Maksymowicz – Premierowe zwiedzanie wystawy – *Dziedzictwo i współczesność. Zielona Góra – region lubuski*
- L. Kania – Wystawa Arkadiusza Ruchomskiego
- L. Dzieżyc – *Kobieta, wino i śpiew ze zbiorów porcelany Piotra Pudłowskiego*
- J. Gernat – Przyszłość „przeszłości”
- M. Gawęda-Szymaniak – Wizyta Włodzimierza Kalickiego w Muzeum Ziemi Lubuskiej
- R. Gresiuk-Kowalska – *Poznajemy naszą historię*
- J. Lubas-Wałęcka – Wybieramy najpiękniejszą kartkę bożonarodzeniową
- U. Rogowska – Internetowy konkurs fotograficzny
- A. Błażyńska – *Jazzujące Muzeum*
- I. Korniluk – Zielonogórskie Zaduszki 2020
- E. Pastyrzyk – Nowy sprzęt komputerowy i fotograficzny w MZL
- A. Błażyńska – Rozmowy o wspólnym dziedzictwie kulturowym
- L. Dzieżyc – Sprawozdanie z działalności Muzeum Ziemi Lubuskiej za rok 2020
- U. Rogowska – Z życia Muzeum – ważniejsze wydarzenia VII-XII 2020

Renesansowy portal z Przytoku (1596) w holu Muzeum

Dziedzictwo i współczesność. Zielona Góra – region lubuski

Galeria Żółtego Grona. Kolekcja sztuki polskiej XX wieku

Kolejna kadencja dyrektora Leszka Kania

Wicemarszałek województwa lubuskiego – Łukasz Porycki wręcza Leszkowi Kaniu nominację na kolejną kadencję

Leszek Kania jest dyrektorem Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze od maja 2015 roku. Pierwsza pięcioletnia kadencja zakończyła się w 2020 roku. Uroczystość wręczenia nominacji na kolejną czteroletnią kadencję odbyła się 8 maja 2020 roku w Sali Zegarowej MZL. Uczestniczyli w niej: Łukasz Porycki – wicemarszałek województwa lubuskiego, Tatiana Janiak – zastępca dyrektora Departamentu Infrastruktury Społecznej oraz muzealnicy. Przekazując dokument powołania, Łukasz Porycki podkreślił, że procedura odbyła się z pominięciem drogi konkursowej. Dotychczasowa praca dyrektora jest bowiem

bardzo dobrze oceniana, szczególnie w kontekście prowadzenia sztanदारowej inwestycji, jaką jest rozbudowa i modernizacja Muzeum. Kandydaturę pozytywnie zaopiniował także Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego Piotr Gliński oraz Stowarzyszenie Muzealników Polskich.

Dziękując za nominację Leszek Kania powiedział m.in. *Będę miał ogromną frajdę cieszyć się tym, co zostało zrobione, gdyż jest to ukoronowanie mojej kariery zawodowej.*

Na zakończenie spotkania nastąpiło oprowadzenie gości po nowej inwestycji.

Leszek Kania – ur. w 1956 roku, absolwent Wydziału Pedagogicznego WSP w Zielonej Górze. W latach 1979-1981 związany z Biurem Wystaw Artystycznych w Zielonej Górze. Od stycznia 1982 pracuje w Muzeum Ziemi Lubuskiej, kolejno na stanowisku asystenta, adiunkta, kustosa w Dziale Sztuki Współczesnej (kierownik działu w latach 1988-1996); od 1997 do 2015 roku pełnił funkcję zastępcy dyrektora Muzeum. W maju 2015 roku został dyrektorem Muzeum wyłonionym w drodze konkursu. Od roku 2001 prowadzi Galerię NOWY WIEK. Kurator i współorganizator szeregu wystaw muzealnych m.in. *Plastyczne narracje* (1994), *90/90 z okazji Jubileuszu 90-lecia Muzeum w Zielonej Górze*, *Kolekcja Złotego Grona* oraz prezentacji monograficznych m.in. Jana Berydyszaka, Tadeusza Dominika, Jerzego Nowosielskiego, a także ekspozycji organizowanych ze zbiorów Muzeum Ziemi Lubuskiej w Polsce i za granicą, m.in. *Polish Modern Art*, New Delhi 1988; *Współczesna Grafika Polska*, Kraljevo 1989, *Od Heimatmuseum do Muzeum Ziemi Lubuskiej*, Königswinter 2005. Od 2014 roku kurator cyklu transgranicznych wystaw *Topografia polskiej sztuki współczesnej* przygotowywanych wspólnie z Fundacją „Park Księcia Pücklera Bad Muskau” w Nowym Zamku Parku Mużakowskiego. Realizował wystawy z cyklu *Arcydzieła polskiego malarstwa* m.in. Olgi Boznańskiej (2016), Jacka Malczewskiego (2017), *Kobieta w malarstwie polskim* (2018). Pomysłodawca cyklu muzyczno-plastycznego *Jazzujące Muzeum*. Uczestnik ogólnopolskich konferencji dotyczących zbiorów i kolekcji sztuki współczesnej na terenie Ziemi Zachodnich. Publikował teksty dotyczące plastyki współczesnej w periodykach lokalnych i ogólnopolskich (m.in. „Art & Business”, „Exit”, „Format”, „Magazyn Sztuki”). Redaktor, współautor katalogów i książek poświęconych twórczości artystów zielonogórskich m.in. Józefa Burlewicza (2001; 2018), Klema Felchnerowskiego (2005), Mariana Szpakowskiego (2003), Hilarego Gwizdały (2016). Autor wielu opracowań dotyczących historii plastyki lubuskiej i zbiorów sztuki współczesnej w zielonogórskim Muzeum. Członek kapituły ekspertów Lubuskiej Zachęty Sztuki Współczesnej w Zielonej Górze. Wieloletni przewodniczący Komisji ds. Realizacji Form Przestrzennych przy Prezydencie Miasta Zielona Góra. Od blisko dwudziestu lat przewodniczący jury eliminacji okręgowych Olimpiady Artystycznej – sekcji historii sztuki, członek Lubuskiego Oddziału Stowarzyszenia Muzealników Polskich i Towarzystwa Opieki nad Zabytkami.

Alicja Błażyńska

Renesansowy portal z Przytoku

W 1596 roku Joachim von Stentsch, właściciel ziemi przytockiej, a także starszy powiatu zielonogórskiego, postanowił wybudować dwór będący nie tylko symbolem bogactwa swego rodu, ale również i znakiem prestiżu oraz przynależności do elity. Aby spełnić oczekiwania fundatora zaprojektowany został okazały obiekt składający się z budynku głównego oraz dwóch skrzydeł. Prac budowlanych nad jego realizacją doglądał Antonius von Mesar, który prawdopodobnie posiadał także warsztat kamieniarski przygotowujący ważniejsze elementy dekoracyjne. Niestety nie zachowały się żadne materiały ikonograficzne dokumentujące wygląd tej niezwyklej budowli, o której jeszcze pod koniec XVIII wieku wspominał w swojej książce *Beyträge zur Beschreibung von Schlesien* Friedrich Albert Zimmermann. Zaliczył ją wówczas do najwspanialszych rezydencji okręgu zielonogórskiego wybudowanych wg „antycznej mody”.

Gdy w latach trzydziestych XX wieku z pięknej rezydencji pozostało już tylko jedno skrzydło nazywane „starym zamkiem”, pełniące zresztą rolę spichlerza, postanowiono za wszelką cenę ratować portal. Wtedy to pojawia się postać, która odegrała ważną rolę w zachowaniu tego zabytku dla potomności. Właściciel zakładu kamieniarskiego Otto Schröter na własny koszt wymontował portal ze ścian dworu i przewiózł do Zielonej Góry. Początkowo zabytek został przekazany do Heimatmuseum. Skąd z uwagi na brak właściwego miejsca ostatecznie trafił do Starostwa (obecnie siedziba Muzeum Ziemi Lubuskiej). Tam w 1937 roku został wmurowany i pełnił funkcję bramy – przejścia pomiędzy ogrodem urzędu a podwórzem następnego budynku.

Portal szczęśliwie przetrwał trudne lata II wojny światowej oraz czas powojennych grabieży. Niestety, kruchy piaskowiec coraz słabiej opierał się procesom niszczenia spowodowanym przez warunki atmosferyczne oraz zanieczyszczenie środowiska. Dlatego podczas prowadzenia prac remontowo-budowlanych na terenie zielonogórskiego Muzeum w latach 1968-1974, po konserwacji obiektu, podjęto decyzję o przeniesieniu go i wmurowaniu w ścianę przybudówki gmachu. Zabieg ten jednak

niewiele pomógł. W 2008 roku Muzeum zleciło kolejne prace konserwatorsko-restauratorskie.

Po oszacowaniu okazało się, iż ok. 70% powierzchni obiektu uległo zauważalnym zmianom. W efekcie na skutek zaleceń konserwatorskich trzeba było go zdemontować i złożyć pod dachem, mając nadzieję na przyszłą rozbudowę Muzeum. I tak obiekt przeleżał dwanaście lat czekając na powrót do świata sztuki. Od maja 2020 roku umiejscowiony jest we wnętrzach nowego gmachu, stanowiąc prawdziwą ozdobę nowoczesnego holu.

Portal w ścianie budynku MZL od strony dziedzińca

Rozmowa z Mają Błażejewską, historykiem sztuki

Alicja Błażyńska: Ogromnie nas cieszy, że dzięki inwestycji rozbudowy Muzeum zwiedzający będą wreszcie mogli podziwiać ten jedyny zabytek renesansowy w Zielonej Górze. Jakim zabiegom konserwatorskim został poddany portal?

Maja Błażejewska: To jest już drugi etap prac konserwatorskich. Pierwszy został przeprowadzony 10 lat temu. Teraz obiekt został doczyszczony, uzupełniony, złożony

w całość, zespolony i, jako ostatni etap, scalony kolorystycznie. Trzeba pamiętać, że przez lata portal był przechowywany w kawałkach. Po połączeniu go i ustawieniu w pionie okazało się, że miejsca spoinowania zdecydowanie odcinały się od pozostałych. Poza tym w kamieniu było dużo ubytków i trzeba było nałożyć wiele uzupełnień. Aby efekt wizualny był jednolity, trzeba było miejsca sąsiadujące ze sobą dopasować. Inaczej byłby cały łaciący.

A.B.: Rozumiem, że to scalanie kolorystyczne, to nie jest jakaś unifikacja całościowa, tylko dopasowanie do naturalnego kamienia na linii uzupełnienia. A te zasinienia?

M.B.: To już są naturalne wtręty kamienia. Zresztą są na nim widoczne także duże zabrudzenia, które są tak mocne, że nie da się ich już usunąć. Kiedy 10 lat temu podjęto się próby czyszczenia, udało się to tylko w niewielkim zakresie. Dlatego teraz musimy niestety go dobrać, by pasował do reszty.

A.B.: To trochę jak praca makijażystki.

M.B.: Ja bym to nazwała pudrowaniem trupa (śmiej).

A.B.: Widzę tu dość duże ubytki rzeźbiarskich zdobień, np. w rysunku twarzy. Będzie je Pani uzupełniać? I tu od razu drugie pytanie – do jakiego momentu może posunąć się konserwator, by nie przedobrzyć?

M.B.: Ja je uzupełniałam, bo było zdjęcie, które przedstawiało istniejące wcześniej fragmenty tej rzeźby. Konserwator jednak często stoi przed dylematem. Czy zostawić destrukcję w takiej formie, w jakiej jest, czy też szukać możliwości, by dzieło zbliżyć do jego pierwotnego wyglądu. Jednak zawsze pamiętamy – konserwacja nie jest kreacją.

A.B.: Dziś zachwycamy się portalem, który ma naturalną barwę kamienia, czy tak było zawsze?

M.B.: Trzeba pamiętać, że prawdopodobnie w oryginale był on malowany w całości i to w sposób kryjący. Manierizm lubił mocne barwy – tak więc mogło być wszystko: złoto, czerń, czerwień. Niestety nie zachowały się żadne fragmenty opracowań malarskich i te przypuszczenia oparte są na mojej wiedzy jako historyka sztuki.

A.B.: W górnej części portalu znajdują się herby, co one oznaczają?

M.B.: To oznaczenia rodowe właścicieli dworu. Po lewej stronie mamy część ojczystą – czyli przodkowie Joachima von Stentscha, a po prawej część macierzystą – linię rodową jego małżonki Ursuli.

A.B.: W trójkącie przyczółka też widać jakieś figury.

M.B.: To prawdopodobnie była trójca święta. Tam jest jakiś gołąb, fragment ukrzyżowania i zdaje się, że Bóg Ojciec. Została z tej postaci tylko kulka i fragment ręki.

A.B.: W portalu po obu stronach, dość symetrycznie widać wyłomy w linii wewnętrznej. Z czego te ubytki mogą wynikać.

M.B.: Na ten temat mamy podzielone zdania. Mój kolega sądzi, że jest to naturalne zmęczenie materiału. Mnie z kolei wydaje się, że tam mogła być umieszczona jakaś sztaba. Ale to są tylko domysły wynikające z odniesień do innych podobnych obiektów, które do dziś się zachowały i są w lepszym stanie niż ten stojący przed nami portal.

A.B.: Jak portal funkcjonował w przestrzeni dworu?

M.B.: Portal wmurowany był w ścianę dworu. Prawdopodobnie w jedno z dwóch skrzydeł bocznych, które zachowało się do 1933 roku. Wtedy to zostało zdemontowane i przewiezione do Grünbergu.

A.B.: Jeszcze chciałam zapytać o metalowy stelaż służący dziś podtrzymaniu obiektu. Czy to są typowe zabiegi służące rekonstrukcji?

M.B.: W muzeach takie obiekty eksponuje się w różnej formie. Tu portal ustawiony został w nienaturalnym dla siebie środowisku. Nie ma ściany, będącej dla niego naturalną podporą, więc po to, by w ogóle można było go pokazać, trzeba było stworzyć odpowiednią konstrukcję.

A.B.: Czy dużo jest podobnych zabytków w województwie?

M.B.: Portale zawsze wiążą się z dworami. W naszym regionie jest ich kilka, nie zawsze jednak w dobrej kondycji. Najlepiej zachowany jest portal w Jaworze, ale również na uwagę zasługują te w Siedlisku, Broniszowie, Wilkowie czy w Świdnicy.

Prace konserwacyjne i rekonstrukcyjne portalu w 2020 roku realizowane były przez Tomasza Filara oraz Maję Błażejewską.

Montaż portalu w holu nowego gmachu Muzeum Ziemi Lubuskiej

Alina Polak-Woźniak

Od Grünbergu do Zielonej Góry – pamiątki dnia codziennego

Rok 1945 stał się cezurą w dziejach naszego miasta, które wówczas przeszło z rąk niemieckich w polskie. Nowi przybysze zajmując domy i mieszkania zastawali żywe jeszcze ślady pobytu poprzednich mieszkańców w postaci wszelkich sprzętów domowych, dzieł sztuki, bibelotów, odzieży, mebli, a czasem nawet zapasów żywności czy zgoła garnka ciepłej zupy na kuchence. W miarę upływu czasu nowi mieszkańcy zaczęli gromadzić polskie już wyroby użytkowe, a także wszelakie pamiątki, w tym dotyczące zielonogórskich zakładów pracy, różnych świąt, np. Winobrania czy wydarzeń sportowych. Wiele z nich zalega dziś na półkach i w szufladach, z drugiej strony są to obiekty bardzo pożądane przez kolekcjonerów, często też przechowywane w magazynach muzealnych.

Eksponaty z okresu grünberskiego

Na ekspozycji udostępnionej 21 sierpnia 2020 zaprezentowane zostały przedmioty codziennego użytku związane z bliższą i dalszą historią naszego miasta. Obiekty te pochodziły m.in. ze zbiorów Muzeum Ziemi Lubuskiej. Dużą liczbę z nich pokazaliśmy na wystawie dzięki życzliwości zielonogórskich kolekcjonerów, którzy posiadają naprawdę imponujące zbiory, a byli to Grzegorz Biszczanik, Roman Dziubałka, Bartłomiej Gruszka i Marek Szymaniak.

Prezentacja podzielona na okres grünberski oraz zielonogórski zawierała też stare ryciny i panoramy miasta z okresu XVIII-XX wieku, np. J.J.B. Brühla, F.A. Tittela, G. Schwarza oraz współczesne przedstawienia Zielonej Góry, które wyszły spod pędzla Anny Gapińskiej-Myszkiewicz, Klema Felchnerowskiego i Hilarego Gwizdały.

Nie zabrakło fotografii oraz kart pocztowych, codziennie używanych przedmiotów, jak np. talerze, filiżanki, butelki, łyżka do butów, lustro, cukiernica, okulary i wiele innych. Na uwagę w tym zestawie zasługuje komplet – butelka i kieliszek z dawnej wytwórni win musujących Fritza Briegera. Ciekawa jest fotografia z pocz. XX wieku przedstawiająca młodą winiarkę, która mogłaby być wzorem dla planowanego pomnika Emmy. Z czasów współczesnych pochodzą pamiątki związane z działalnością Zastalu, Falubazu, Polmosu, Lubuskiej Wytwórni Win. Tego typu obiekty niekiedy wydają się mało znaczącym bibelotem lub eksponatem niewartym uwagi, jednak część z nich odgrywa swoją rolę do dziś – użytkową, dekoracyjną, ale miejmy nadzieję, że jako świadkowie naszej mikrohistorii przywołują sympatyczne wspomnienia.

Pamiątki z herbem Zielonej Góry

Fragment wystawy

Tytuł: *Od Grünbergu do Zielonej Góry – pamiątki dnia codziennego*

Czas trwania: 21 VIII – 29 XI 2020

Miejsce: Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze

Kuratorzy: dr Alina Polak-Woźniak, Tomasz Kowalski

Arkadiusz Cincio

Plakat winobraniowy z lat 1965-2020

W okresie Winobrania Dział Winiarski naszego Muzeum tradycyjnie udostępnia zwiedzającym nowe wystawy i prezentacje. 9 września 2020 roku o godz. 17:00 odbył się wernisaż wystawy *Plakat winobraniowy z lat 1965-2020*.

Dzień rozpoczęcia zbiorów winogron w Zielonej Górze był od 1842 roku ogłaszany przez Radę Miejską. Oficjalne uroczyste obchody święta Winobrania zapoczątkowano w 1846 roku. Zazwyczaj odbywało się ono w połowie października. Winobranie kończono korowodem, w którym brali udział winiarze, winogrodnicy, bednarze, kupcy winni przebrani za postacie historyczne i mitologiczne. Szczególnie hucznie świętowano w 1850 i 1900 roku. Pierwsze powojenne Winobranie odbyło się jesienią 1945 roku. W PRL-u było organizowane z dużym rozmachem, do miasta przyjeżdżały rzesze turystów spragnionych rozrywki i wrażeń. W czasie korowodów używano rekwizytów z licznie kręconych wówczas filmów historycznych. Byli więc rycerze Jagiełły i Krzyżacy, wojowie Mieszka I w strojach z „Gniazda”, szła rajtaria szwedzka i husaria w kostiumach z „Potopu”. Odradzająca się w województwie lubuskim od kilkunastu lat uprawa winorośli sprawia, że święto Winobrania zyskuje na autentyczności. Centralną rolę w wydarzeniu zaczynają odgrywać winiarze i produkowany przez nich trunek.

W 1965 roku ogłoszono ogólnopolski konkurs na projekt plakatu winobraniowego. Zarówno ta, jak i kolejne edycje cieszyły się znacznym zainteresowaniem ze strony artystów. W drugiej połowie lat 90. ubiegłego wieku organizację Winobrania powierzono spółce miejskiej Centrum Biznesu, która również zlecała realizację okolicznościowych plakatów. W 2007 roku dzięki inicjatywie Okręgu Zielonogórskiego Związku Polskich Artystów

Eugeniusz Wójczyk – „Dni Zielonej Góry”, 1965 r.

Witold Michorzewski – „Winobranie '77”

Plastyków, przy współudziale władz miejskich powrócono do organizowania ogólnopolskiego konkursu na projekt plakatu Dni Zielonej Góry – Winobrania. Wybór laureatów wzbudził w ostatnich latach ożywione dyskusje. Świadczy to o sile oddziaływania plakatu oraz o tym, jaką rolę odgrywa Winobranie dla zielonogórczan.

Na wystawie zaprezentowano wybór najlepszych plakatów winobraniowych powstałych po 1965 roku. Reprezentują one różnorodne kierunki artystyczne i techniki graficzne. Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze posiada kilkanaście tego typu projektów, które wzięły udział w konkursie w 1965 roku. Swoje prace na konkurs zgłosili zarówno artyści związani z Zieloną Górą, np. Klem Felchnerowski, jak i twórcy spoza regionu. Niewątpliwie najslawniejszym artystą, który stworzył projekt plakatu winobraniowego w ramach pierwszego konkursu, był Rostaw Szaybo. Wśród autorów plakatów winobraniowych z lat późniejszych znajdują się m.in. Witold Michorzewski, Andrzej Gordon, Agata Buchalik-Drzyzga, Irena Bierwiaczonek i Danuta Żukowska.

Wystawa została zrealizowana dzięki wsparciu finansowemu Miasta Zielona Góra. Plakaty na wystawę udostępniły: Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. C. Norwida w Zielonej Górze oraz Biblioteka Uniwersyteku Zielonogórskiego.

Tytuł: *Plakat winobraniowy z lat 1965-2020*

Czas trwania: od 9 IX 2020

Miejsce: Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze

Kurator: dr Arkadiusz Cincio

Arkadiusz Cincio

Z miłości do wina

9 września 2020 roku o godz. 17.00 miał miejsce wernisaż szóstej wystawy z cyklu *Winnice lubuskie. Wczoraj i dziś*. W jego ramach prezentowani są winiarze, których działalność w największym stopniu stanowi o obliczu odradzającego się na naszych oczach lubuskiego winiarstwa. W 2020 roku Muzeum postanowiło ukazać działalność podkrośnieńskiej winnicy Gostchorze. Wystawa miała dwujęzyczny tytuł: *Histoire d'une passion/Historia pasji*.

Guillaume Dubois – właściciel winnicy

Na ekspozycji zaprezentowano plansze tekstowo-graficzne przybliżające takie zagadnienia, jak: dzieje wsi Gostchorze ze szczególnym uwzględnieniem grodu (wieloletnie badania archeologiczne w Gostchorzu prowadził Edward Dąbrowski), historia uprawy winnej latorośli w Krośnie Odrzańskim, ochrona winnic przed zagrożeniami, produkcja win musujących metodą tradycyjną, nagrody zdobyte przez winnicę i uprawa krzewu winnego.

W położonej na wschód Krosna Odrzańskiego miejscowości Gostchorze znajduje się jedna z największych

winnic województwa lubuskiego. Jej właściciel urodził się w Paryżu, ale jego dziadkowie ze strony matki pochodzili z okolic Poznania. Guillaume przez wiele lat pracował w paryskim biurze podróży specjalizującym się w organizacji polowań, w tym również na terenie województwa lubuskiego. Okolice Krosna Odrzańskiego zauroczyły go do tego stopnia, że postanowił się osiedlić w tym mieście. Początkowo w miejscu dzisiejszej winiarni prowadził piekarnię we francuskim stylu, jednocześnie rozpoczął poszukiwanie odpowiedniej działki, na której mógłby założyć winnicę. Pierwszych nasadzeń dokonał w 2009 roku. Lektura książek Bogdana Kresa utwierdziła go w przekonaniu, że w warunkach klimatycznych naszego regionu winiarze powinni skupiać się na produkcji białych win musujących wytwarzanych tu już w pierwszej połowie XIX w. W 2014 roku Guillaume Dubois wyprodukował pierwszą małą partię wina musującego „Gostart”. Spotkało się ono z bardzo dobrą oceną pracowników laboratoriów w Szampanii oraz polskich znawców wina. W kolejnych latach trunki produkowane w Krośnie Odrzańskim (tam znajduje się winiarnia) były wielokrotnie nagradzane podczas konkursów i degustacji. Obecnie na winnicy w Gostchorzu na obszarze ponad 11 hektarów uprawiane są cztery odmiany winorośli, wśród których dominuje Riesling.

Uprawa winorośli w Krośnie Odrzańskim i w jego okolicach jest udokumentowana od połowy XII wieku. Według zapisów kroniki Lubuska autorstwa Joachima Möllera pierwsze winnice założono w tym mieście już w 1154 roku. Dziś winiarstwo na ziemi krośnieńskiej przeżywa swój renesans. Oprócz winnicy w Gostchorzu w powiecie znajdują się jeszcze cztery inne plantacje winorośli.

Winnica Gostchorze

Tytuł: *Winnica Gostchorze. Histoire d'une passion/ Historia pasji*
Czas trwania: od 9 IX 2020

Miejsce: Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze
Kurator: dr Arkadiusz Cincio

Jacek Gernat

Skarby kolekcji autorskich Działu Sztuki Współczesnej na wystawie

Udostępniona publiczności 25 września 2020 roku wystawa czasowa *Kolekcje autorskie ze zbiorów Muzeum Ziemi Lubuskiej* prezentuje dzieła wybitnych współczesnych polskich artystów, których kolekcje autorskie stanowią jeden z filarów zbiorów Działu Sztuki Współczesnej MZL. Część tych prac gromadzona była od końca lat 70. po lata 90. XX wieku na potrzeby muzealnych Galerii Autorskich – w swoim założeniu obrazujących wielość nurtów oraz sposobów artystycznego widzenia świata. Figuracja i abstrakcja – te dwie kategorie w przeważającej mierze definiują ich charakter.

Ekspozycję otwierają wysokiej klasy dzieła przedstawicieli tzw. nowej figuracji lat 70. i 80. XX wieku, wśród nich na pierwszym miejscu prace Edwarda Dwurnika, dosadnego i ironicznego komentatora, wręcz prześmiewcy polskiej rzeczywistości czasów komunizmu. Dwa płótna malarza – *Krakowskie Przedmieście* i *Władysław Gomułka* – obrazują społeczno-polityczny oraz obyczajowy klimat polskiej ulicy w początkach lat 80., jak również ówczesne zbiorowe marzenia i tęsknoty Polaków (oniryczny wizerunek I Sekretarza). Obrazy cechuje typowa dla Dwurnika pospieszna, szkicowa forma i dosadny realizm, który wyróżnia także dramatyczne w wymowie rysunki artysty, w nieomal publicystyczny sposób dokumentujące społeczne niepokoje i represje komunistycznego reżimu w czasie stanu wojennego. Są one także bardzo osobistym zapisem reakcji autora na otaczające go realia, czemu sprzyjają wprowadzone elementy kolażu z wykorzystaniem dzieł córki malarza, późniejszej artystki Poli Dwurnik.

Nurt nowej figuracji reprezentuje także twórczość poznańskiej malarki Danuty Waberskiej, która w swoich wczesnych obrazach poruszała problem życia psychicznego jednostki, w tym zwłaszcza dramat samotności, oraz zagadnienia dotyczące ludzkiego umysłu, wyrażone za pomocą wielowymiarowej symboliki okna i lustra. Z początkiem lat 80. Waberska rozpoczęła malowanie obrazów z cyklu *Miasto*, ukazujących opustoszałe przestrzenie miejskie, ponure i obojętne wobec ludzkiego losu. Miejskami jednak „uświęca” je strumień mistycznego światła, znamienne dla duchowych poszukiwań artystki, coraz częściej podejmującej tematy biblijne (*Walka Jakuba z Aniołem*) i sakralne, z wykorzystaniem religijno-kosmologicznej symboliki światła i ciemności.

Pozostałe eksponowane prace ukazują różnorodność twórczych eksperymentów artystów tworzących w duchu abstrakcji geometrycznej, licznie reprezentowanych w zbiorach Muzeum. Artystyczne dokonania Zbigniewa Gostomskiego ujawniają wszechstronność twórcy, dla którego głównym punktem odniesienia było malarstwo oraz związane z nim zagadnienia kompozycji i budowy dzieła. W swoich pracach wykorzystuje on zasady optycznej iluzji światła i cienia, ujawniając przy tym fascynację geometrią form i matematycznymi układami. Gostomski dąży również do zatarcia różnicy między figurą a tłem oraz zespolenia dzieła z otoczeniem, co widoczne jest zwłaszcza w reliefowym tryptyku *Trzy krzyże*, dopełnionym instalacją rzeźbiarską *Pięć kul*.

Zbigniew Gostomski – tryptyk „Trzy krzyże”
oraz instalacja rzeźbiarska „Pięć kul”

Poza ramy tradycyjnego malarstwa wykracza również twórczość Kajetana Sosnowskiego, który w połowie lat 60. XX wieku doszedł do abstrakcji geometrycznej, wyznaczającej kierunek jego dojrzałych, intelektualnych i twórczych poszukiwań, uobecnionych m.in. w „obrazach szytych”. Do prac tych należą realizowane od 1978 roku *Układy równowartościowe*, budowane z pozszywanych kawałków wielobarwnego płótna. Ich kompozycja wyrasta z matematycznych zasad podziału płaszczyzny, a różnorodność konturów i kształtów form buduje zróżnicowane efekty światłocieniowe na powierzchni.

Relacja pomiędzy światłem i przestrzenią stała się natomiast głównym tematem sztuki wrocławskiego artysty Jana Chwałczyka. Poprzez zainteresowanie formami biologicznymi i zjawiskami przyrody doszedł on do swoich urządzeń przestrzennych, w których swoistą iluzję tworzą reliefy ukrytych barw i cienie padające na wgłębione tło „instrumentu”. Dokonało się w nim połączenie form trwałych z iluzyjnymi, bliskie abstrakcji optycznej. Abstrakcja geometryczna stanowi wreszcie „znak firmowy” Mariana Szpakowskiego, jednego z najbardziej oryginalnych i zasłużonych dla środowiska artystów zielonogórskich lat 60. i 70. XX wieku. Po młodzieńczych próbach malarskich w duchu koloryzmu i malarstwa materii, około 1965 roku Szpakowski uległ fascynacji abstrakcją geometryczną, której pozostał wierny do końca. W sztuce artysty skupiły się istotne elementy związane z działaniami geometrycznymi, takie jak supremacja czystości formy, wyważenie optycznego ciężaru, iluzyjność złudzeń optycznych głębi, a nawet ruchu. Tego rodzaju poszukiwania konstruktywistyczne artysta rozwinął zwłaszcza w swoich późniejszych pracach, nadając im formę reliefów.

Tytuł: *Kolekcje autorskie ze zbiorów Muzeum Ziemi Lubuskiej*

Czas trwania: od 25 IX 2020

Miejsce: Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze

Kurator: Jacek Gernat

Anitta Maksymowicz

Premierowe zwiedzanie wystawy – *Dziedzictwo i współczesność. Zielona Góra – region lubuski*

Powitanie gości przez Leszka Kanię, dyrektora MZL

Niewiele w tym pandemicznym roku wydarza się tak, jak to sobie planujemy. Przewidziane na 10 listopada 2020 roku oficjalne udostępnienie rozbudowanej części Muzeum, ze względu na ponowne zamknięcie z początkiem tego miesiąca instytucji kultury, nie mogło się odbyć. Jednak, szczęśliwie, już wcześniej – przewidując możliwość dalszych COVID-owych ograniczeń – zdecydowaliśmy się na premierową prezentację wystawy *Dziedzictwo i współczesność. Zielona Góra – region lubuski* gościom specjalnym. Tym uprzywilejowanym gremium byli nasi Darczyńcy i osoby, które przyczyniły się do powstania nowej wystawy historycznej, bądź to udostępniając swoje zbiory, bądź udzielając wywiadów, bądź pośrednicząc w dotarciu do osób, które mogły nam pomóc czy też udzielając merytorycznego wsparcia. Przeważającą część tych gości stanowiły osoby, które wspomagały nas przy realizacji części poświęconej powojennemu osadnictwu – sami pionierzy lub ich najbliższe rodziny. Ogromnie zależało nam, aby to oni właśnie mogli zapoznać się z ekspozycją jako pierwsi, a właściwie (zważywszy na wciąż pogarszającą się sytuację), aby w tym roku jeszcze w ogóle mieli okazję ją zobaczyć. Dlatego zaprosiliśmy ich na 30 września 2020 roku na premierowe zamknięte zwiedzanie nowej wystawy historycznej.

Już na wejściu zaskakiwał gości piękny widok: nowy hol z renesansowym portalem i szerokim oszklonym widokiem. Jednak wydarzenie rozpoczęło się w nowej sali konferencyjno-koncertowej, gdzie na każdego czekał folder poświęcony rozbudowie Muzeum, w tym także nowym ekspozycjom. Sala zrobiła duże wrażenie na przybyłych, którzy mieli okazję docenić nie tylko jej przestronność, ale też nagłośnienie i wielki ekran, gdy na początek zaprezentowany został film podsumowujący rozbudowę. Zastosowana w materiale technika poklatkowa umożliwiła ukazanie w zaledwie kilkunastu

minutach blisko dwuletniego procesu budowy nowego gmachu, co unaocznilo widzom ogrom wykonanych prac. Po tym atrakcyjnym filmie gości przywitał Leszek Kania. Dyrektor ze szczególną estymą odniósł się do trójki ponad czterdziestoletnich nestorów, którzy zaszczytili nas swoją obecnością, a byli to: Stefania Zawacka z Zielonej Góry, Brunhilde Berger, która specjalnie na to wydarzenie przyjechała z oddalonego o około 600 km niemieckiego Dissen oraz Zbigniew Czarnuch z Witnicy. Niestety, sytuacja związana z koronawirusem powstrzymała wielu z ponad setki zaproszonych i w spotkaniu ostatecznie wzięło udział około 60 osób. W normalnych warunkach uznalibyśmy taką liczbę gości za bardzo skromną, ale obecnie musieliśmy zastosować specjalne środki. Jednym z nich, aby uniknąć zwyczajowego oprowadzania dużych grup po ekspozycji, była zmieniona formuła wernisażu. Postanowiliśmy, by kuratorzy już na sali konferencyjnej przedstawili w formie multimedialnych

Dr Izabela Korneluk podczas prezentacji części wystawy o historii Zielonej Góry

Dr Anitta Maksymowicz podczas oprowadzania po części wystawy poświęconej powojennemu osadnictwu na Ziemi Lubuskiej

Dr Longin Dzieżyc prezentuje multimedialną makietę Zielonej Góry

prezentacji główne założenia tych części wystawy, za które byli odpowiedzialni.

W ten sposób zwiedzający już przed wejściem na ekspozycję mogli zorientować się, która część ich najbardziej interesuje, co w miarę możliwości pozwoliłoby na rozproszenie zwiedzających. Dyrektor Kania przypomniał zatem pokrótce historię rozbudowy, a następnie przekazał głos kuratorom poszczególnych części ekspozycji. Jako pierwszy wystąpił dr Longin Dzieżyc, który opowiedział o multimedialnej makiecie Zielonej Góry przedstawiającej początki miasta, jego rozwój w czasach nowożytnych oraz współcześnie, a ponadto ukazującej pokrótce również historię regionu. Opowiedział też o zabytkach, które w tej części ekspozycji obejmują czasy od średniowiecza do końca XVIII wieku oraz o części *Oś czasu*, która ukazuje szeroki przekrój przedmiotów codziennego użytku i prowadzi do podsumowującej wystawę sekcji poświęconej dziedzictwu współczesnej Ziemi Lubuskiej. Następnie dr Izabela Korniluk opowiedziała o części dotyczącej Zielonej Góry od XIX do początków XX wieku, podkreślając rolę, jaką w rozwoju miasta odegrała gospodarka, a w szczególności sukiennictwo i winiarstwo. Następnie przeszła do przedstawienia części poświęconej Zielonej Górze po roku 1945, już jako miastu polskiemu, gdzie uwidocznione są elementy istotne dla rosnącego statusu miasta, m.in. kultura, edukacja, przemysł czy sport. Na zakończenie dr Anitta Maksymowicz przedstawiła pokrótce najważniejsze założenia, schemat merytoryczny oraz typy obiektów, za pomocą których przedstawiona została opowieść poświęcona powojennemu osadnictwu na Ziemi Lubuskiej. Przede wszystkim jednak podziękowała zaproszonym gościom, z których znakomita większość to osoby, które na Ziemię Lubuską przybyły po wojnie. To właśnie one w zasadniczy sposób umożliwiły przygotowanie tej części wystawy, m.in. udostępniając prywatne zbiory oraz udzielając wywiadów, których fragmenty w formie wideo są do obejrzenia na wystawie. Po tej wprowadzającej części głos ponownie zabrał Leszek Kania: przedstawiając poszczególne

Zaproszeni goście na wystawie „Dziedzictwo i współczesność. Zielona Góra – region lubuski”

dzieła prezentowane na ekspozycji *Galeria Złotego Grona. Kolekcja sztuki polskiej XX wieku* oprowadził gości po niej wirtualnie, ale można było ją obejrzeć również na żywo.

Aby uniknąć tłoku, goście zostali podzieleni na dwie grupy, z których jedna udała się na pierwsze piętro (niektórzy skorzystali z nowej przestronnej windy), by obejrzeć wystawę, a druga pozostała w stali konferencyjnej, gdzie przygotowano 45-minutowy pokaz z fragmentów relacji świadków. Było to działanie celowe nie tylko dlatego, by rozproszyć zwiedzających, ale również dlatego,

że tylko w ten sposób mogliśmy umożliwić wysłuchanie wybranych fragmentów relacji pionierów. W każdej bowiem części ekspozycji, oprócz tradycyjnych zabytków, bardzo dużo treści umieszczonych jest w multimedialnych. By udostępnić zwiedzającym zapoznanie się choć w ograniczonym zakresie z aplikacjami na monitorach dotykowych, zapewniliśmy im jednorazowe rękawiczki. Niestety, musieliśmy zrezygnować z udostępnienia wspomnianych wyżej relacji znajdujących się na stanowiskach multimedialnych, gdzie odsłuch odbywa się przez słuchawki. Dlatego pokaz w sali konferencyjnej był dla osób zainteresowanych tą jedyną okazją, gdy mogli wysłuchać 45 minut z liczących ponad 2,5 godziny udostępnionych na wystawie wspomnień pionierów. Po zapoznaniu się z wystawą historyczną część gości udała się piętro wyżej, by zwiedzić również wystawę sztuki współczesnej, po której oprowadzali jej kuratorzy – Leszek Kania, Marta Gawęda-Szymaniak i Jacek Gernat.

Zwiedzanie wystawy „Galeria Żółtego Grona. Kolekcja sztuki polskiej XX wieku”

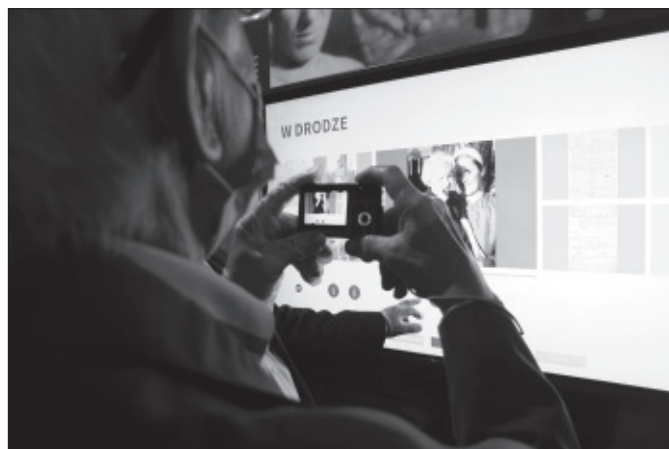
Goście, którzy oglądali wystawę *Dziedzictwo i współczesność. Zielona Góra – region lubuski* dzielili się potem wrażeniami z wizyty w Muzeum. Większość z nich zachwycona była multimedialną makietą, która ukazuje rozwój miasta w formie trójwymiarowych elementów oraz tzw. mappingu. Duże wrażenie robiła też wyjątkowa, stworzona z leporello, panorama Zielonej Góry zaprezentowana w formie „ślimaka”, znajdująca się w drugiej części wystawy. Goście wchodzili do jej wnętrza, by rozpoznać istniejące lub już nieistniejące obiekty. W części powojennego osadnictwa zwiedzający nie kryli emocji: przystawali i długo dyskutowali, zwłaszcza przy przekazanych przez siebie obiektach, które opowiadały historię ich samych lub ich bliskich. Robili też wiele zdjęć, by pokazać je innym członkom rodziny, którzy na razie wystawy nie mogą oglądać.

Mimo że ze względów pandemii otwarcie było skromne i miało przebieg odmienny, niż odbyłoby się to w normalnych okolicznościach, cieszymy się, że w ogóle udało się nam choćby w ten sposób uhonorować osoby, które pomogły nam w przygotowaniu wystawy historycznej. Na ekspozycji znajduje się tablica, gdzie obok blisko

trzydziestu instytucji, wymienionych jest ponad sto osób, które przyczyniły się do powstania ekspozycji. Jak już wspomniano, tylko niektóre z nich mogły skorzystać z zaproszenia. Mamy nadzieję, że szybko powróci normalny czas i pozostali do nas dołączą, gdy będziemy mogli nowe przestrzenie otworzyć dla zwiedzających, a naszych gości oprowadzać po wystawie, której są współtwórcami; że wkrótce będziemy mogli w pełni cieszyć się wspólnie z naszymi wszystkimi zwiedzającymi nowymi przestrzeniami i wystawami w Muzeum.

Utworzona z leporello panorama Zielonej Góry

Fragmety wystawy

Leszek Kania

Wystawa Arkadiusza Ruchomskiego

Arkadiusz Ruchomski
podczas finisażu wystawy

twórczej drogi wiąże z Wydziałem Artystycznym Uniwersytetu Zielonogórskiego, gdzie studiował w pracowni prof. Stanisława R. Kortyki. Jeszcze jako student odniósł spektakularny sukces zdobywając w roku 2005 Grand Prix w Ogólnopolskim Konkursie na Obraz Roku, organizowanym przez nieistniejący już dziś miesięcznik „Art & Business”. Obrazem, który wówczas zaprezentował, była *Koszula* – nietypowa kompozycja namalowana na specjalnie ukształtowanym drewnianym podobraziu. Tej wypracowanej przez siebie, oryginalnej metodzie twórczej pozostał w zasadzie wierny do dziś.

Pokaz w zielonogórskim Muzeum zatytułowany *Pomiędzy*, obejmował 17 prac powstałych w latach 2009-2020. Tytuł w pełni odzwierciedla charakter prezentowanych dzieł. Ich zasadniczą cechą jest niejednoznaczność. Funkcjonują na styku malarstwa i rzeźby, oscylują pomiędzy płaskim obrazem a trójwymiarowym obiektem. Podstawowym źródłem inspiracji jest szeroko rozumiana natura i pejzaż. Motywy z nich zaczerpnięte możemy odnaleźć we wszystkich praktycznie realizacjach. Nie są to nawiązania dosłowne, wprost imitujące otaczający świat, a jednak czytelne i przekonujące. Owa sugestywność wynika także z niekonwencjonalnego warsztatu oraz sposobu, w jaki artysta przedstawia własne wizje. Jego obrazy mają przeważnie nieregularne kształty. Pojawiają się w nich otwory, prześwity integrujące rzeczywistość przestrzeń, a niektóre można nawet oglądać z obydwu stron.

Zaplanowane na koniec marca 2020 otwarcie wystawy Arkadiusza Ruchomskiego w Galerii Nowy Wiek zostało odwołane z uwagi na obostrzenia sanitarne wynikające z pandemii koronawirusa. Ekspozycję udostępniono zwiedzającym dopiero pod koniec maja, a jej uroczysty finał z udziałem autora odbył się 9 października. Artysta związany od kilkunastu lat z warszawską Akademią Sztuk Pięknych początek swojej

Tworząc swoje konstrukcje Ruchomski używa nie tylko farb i płótna, ale również młotka, piły czy różnego rodzaju rylców. Chętnie wykorzystuje stare deski, na których znać upływ czasu. Sięga po materiały pochodzenia naturalnego – korę, mech czy trzcinę. Co ciekawe, programowo nie zależy mu na perfekcyjności przekazu, niektóre prace sprawiają wrażenie niedokończonych. „To, co niewykończony intryguje, pobudza do myślenia, tworzy zażyłość i rodzaj dialogu między nadawcą i odbiorcą” – mówi Ruchomski. Krytycy piszący o jego dokonaniach podkreślają swoisty mistycyzm, spokój oraz wyciszenie obecne w obrazach. Krystyna Haber twierdzi, że ich interpretacja pozostaje otwarta dla naszej uczuciowości, emocjonalności i intelektu. Trudno się z tą opinią nie zgodzić...

Finisaż wystawy w MZL

Potrzeba szerszego upublicznienia wystawy w trudnym czasie sprawiła, że powstał film ją dokumentujący. Jego autorem jest Bogdan Pastyrzyk, który profesjonalnie i atrakcyjnie zaprezentował twórczość Arkadiusza Ruchomskiego. Po ekspozycji oprowadzał jej kurator, w filmie znalazła się również wypowiedź Roberta Czechowskiego, dyrektora Teatru Lubuskiego w Zielonej Górze – wielkiego miłośnika talentu artysty.

Tytuł: *Arkadiusz Ruchomski – „Pomiędzy”, malarstwo*

Czas trwania: maj – październik 2020

Miejsce: Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze. Galeria Nowy Wiek

Kurator: Leszek Kania

Arkadiusz Ruchomski, ur. w 1978 roku w Janowcu Wielkopolskim. Studiował malarstwo na Wydziale Artystycznym UZ w latach 2001-2007. Od roku 2008 jest asystentem na Wydziale Grafiki ASP w Warszawie w pracowni prof. Huberta Borysa. W latach 2005-2015 brał udział w wielu wystawach indywidualnych i zbiorowych w kraju i za granicą. W roku 2008 prezentował po raz pierwszy swoje prace w Galerii Nowy Wiek w ramach zbiorowej wystawy młodych zielonogórskich twórców pt. *Marian Szpakowski – kontynuacja*.

Longin Dzieżyc

Kobieta, wino i śpiew ze zbiorów porcelany Piotra Pudłowskiego

Tytuł wystawy poświęconej porcelanie ze zbiorów Piotra Pudłowskiego w zielonogórskim Muzeum jest parafrazą znanej sentencji „Wino, kobieta i śpiew”. Ekspozycja nadaje powiedzeniu nowego znaczenia, odnosząc je do pięćdziesięcioletniej kolekcjonerskiej pasji znawcy i miłośnika porcelany Piotra Pudłowskiego.

Wernisaż wystawy

Od lewej: Longin Dzieżyc, Piotr Pudłowski, Wiesława Pudłowska, Leszek Kania, Paweł Pudłowski

Porcelana to szlachetna szklista biała materia fascynująca od stuleci Europejczyków, którzy dopiero na początku XVIII wieku opanowali tajniki jej produkcji. Palma pierwszeństwa przypadła w 1710 roku manufakturze miśnieńskiej. Ona również zainaugurowała wytwarzanie porcelanowych figurek. Te delikatne i kruche dzieła niosą bogaty przekaz, tworząc często całe cykle, wzbudzając namietności i emocje zarówno tematem przedstawienia, sposobem ujęcia, jak i wykonaniem. A poprzez swe walory ekspozycyjne były i nadal są cennym i lubianym elementem dekoracji wnętrz. Wiele motywów figuralnych spośród prezentowanych na wystawie pochodzi z cywilizacji antyku, z której uniwersalnego dorobku tak często korzystamy.

Pierwsza część ekspozycji poświęcona była kobiecie. Do najefektowniejszych należało tu przedstawienie *Trzech gracji*, ponadczasowego symbolu kobiecego wdzięku, piękna i zmysłowej radości. W klasycystycznym stylu podkreślonym przez białą nieszkliwioną porcelaną było także wyobrażenie *Amfitryta z Trytonem* - dzieło znanej z wielu biskwitowych figur manufaktury Sèvres. Aż pięć figur poświęconych było popularnej w mitologii scenie porwania Prozerpiny przez Plutona. Częste były także przedstawienia o charakterze alegorycznym. Ukazywały one pory roku oraz opisywały świat. Wśród tych ostatnich były egzemplifikacje ziemskich żywiołów

czy wyobrażenia kontynentów. Na miśnieńskiej figurce ukazującej *Europę*, przedstawiono siedzącą królową z berłem, jabłkiem oraz globusem na tle białego konia. Modelerzy porcelany chętnie sięgali też po tematykę rodzajową, nawiązującą do codziennego życia. Z trzech dzieł dotyczących muzyki szczególną uwagę zwracał cykl dziewięciu figurek składających się na słynną kändlerowską *Damską orkiestrę* z lat 50. XVIII w.

„Porwanie Prozerpiny”, dwie figury zaprojektowane ok. 1750, Miśnia, porcelana malowana, złożona

„Trzy gracje” (1784-1785), Christian Gottfried Jüchtzer (1752-1812), porcelana, biskwit

Druga część wystawy dotyczyła szeroko rozumianej tematyki winiarskiej. Wino to szczególny trunek znany od tysięcy lat, dzieło natury i trudu człowieka. Symbolem winiarskich obrzędów i tradycji jest bóg wina – Bachus. Porcelanowe figurki przedstawiały go m.in. w tryumfalnej pozie siedzącego okrakiem na beczce z wzniesionym kielichem. Skromniejszy, choć podobny w układzie, był *Pijany Bachus* z manufaktury berlińskiej. W kolejnych realizacjach pochodzących z wytwórni miśnieńskiej i berlińskiej boga wina pokazano jako alegorię jesieni. Do ulubionych tematów modelerów porcelany należały sceny miłosne, łączone często z winnicą, winoroślą lub z samym winem. W bachicznym cyklu nie mogło zabraknąć także figur poświęconych zarówno uprawie winorośli, jak i produkcji wina.

„Grupa amorów na beczce”, XVIII w., Miśnia, porcelana malowana, złocona, szklwiona

Kolejną część wystawy zatytułowaną *Śpiew* ilustrowały figury ptaków. Wyobrażenia zwierząt należały do tematów najstarszych i chętnie realizowanych w porcelanowej rzeźbie. Przedstawienia ptaków na ekspozycji obejmowały łącznie 36 obiektów. Para figur z sówką siedzącą na dębie, dzieło manufaktury miśnieńskiej z lat 1735-1740, to najstarsze obiekty na wystawie. Wiele z eksponowanych ptaków to gatunki znane

z najbliższego otoczenia: sroka, sówka, drozd, kruk czy dzięcioł. Jednak najliczniej reprezentowane były papugi, będące wdzięcznymi modelami, choćby z uwagi na swą egzotykę i efektowne ubarwienie.

Na ekspozycji i w katalogu towarzyszącemu wystawie zaprezentowano łącznie 114 figur. To zaledwie część kolekcjonerskich dokonań Piotra Pudłowskiego. Cieszymy się, że pierwszy publiczny pokaz zbioru miał miejsce w zielonogórskim Muzeum. Wystawa jest cennym przedsięwzięciem z uwagi na szeroki zakres chronologiczny obiektów, poczynając od lat 40. XVIII wieku do początków XX stulecia. Wyjątkowe znaczenie ma także fakt, że znaczną część eksponatów stanowią unikatowe XVIII-wieczne przedstawienia z okazałą grupą obiektów powstałych w Miśni – manufakturze o wyjątkowej roli w dziejach europejskiej porcelany. Obok jej wyrobów zaprezentowano również cały szereg produktów z kilkunastu uznanych europejskich wytwórni, jak Berlin, Wiedeń, Sèvres, Frankenthal, Volkstedt, Fürstenberg, Rudolstadt, Ludwigsburg, Nymphenburg, Chelsea, Höchst, Samson, Rosenthal, Royal Copenhagen czy Hutschenreuther.

„Para gołębi”, XX w., sygn. Hertwig (?), porcelana malowana, szklwiona

Wystawa *Kobieta, wino i śpiew* ze zbiorów porcelany Piotra Pudłowskiego dobitnie potwierdziła, że kolekcjonerska pasja to piękny imperatyw na całe życie. Miniaturowe przedstawienia rzeźbiarskie, mimo zachodzących cywilizacyjnych przemian, nadal zachwyca i fascynują urzekając formą, bogactwem tematycznym oraz techniką wykonania. Niosą dla nas i następnych pokoleń oprócz przeżyć artystycznych cenny humanistyczny przekaz o kulturowym dorobku ludzkości.

Tytuł: *Kobieta, wino i śpiew* ze zbiorów porcelany Piotra Pudłowskiego

Czas trwania: od 14 X 2020

Miejsce: Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze

Kurator: dr Longin Dzieżyc

Jacek Gernat

Przyszłość „przeszłości”

Wracając do przyszłości – hasło przewodnie oraz tytuł wystawy głównej pierwszej edycji otwartego 15 października 2020 roku Biennale Zielona Góra w pełni oddaje aspiracje organizatorów imprezy, w swoim założeniu kolejnej odsłony tradycji spotkań artystów współczesnych w Zielonej Górze, zaistniałej dzięki Wystawom i Sympozjom Złotego Grona (1963-1981), a następnie Biennale Sztuki Nowej (1985-1996). Oba wspomniane wydarzenia plastyczne – w szczególności wystawa *Przestrzeń i wyraz* na obrosłym legendą III Złotym Gronie (1967) stały się punktem wyjścia dla kuratorów pokazów biennialowych jako głośne w skali ogólnopolskiej oraz kluczowe dla dziejów zielonogórskiego środowiska plastycznego „manifestacje nowoczesności”.

Preludium właściwego Biennale stała się otwarta 12 września w zielonogórskim BWA wystawa *Lot Ikara*, poświęcona pamięci Zenona Polusa (1953-2013), artysty i organizatora życia kulturalnego Zielonej Góry, współtwórcy Instytutu Sztuk Wizualnych UZ, a przede wszystkim *spiritus movens* (obok Zbigniewa Szymaniaka) i wieloletniego kuratora Biennale Sztuki Nowej (1985-1996). Ten swoisty *l'hommage à* Zenon Polus stał się prezentacją różnorodnych postaw artystycznych jego przyjaciół, znajomych, współpracowników i wychowanków, którzy pokazali na wystawie prace – obrazy, rzeźby, instalacje, video itp. – dotyczące ich osobistych relacji z Polusem, bądź swobodnie odnoszące się do jego twórczości, osoby, biografii. Tą mozaikę artystycznych wspomnień dopełniła monumentalna instalacja mistrza zatytułowana *Skrzydło Ikara*, która była dla autora powołaniem nowej jakości. Obiekt o wieloznacznej symbolice (dom, skrzydło, lot) stanowił dlań pytanie o tożsamość samego przedmiotu zatrzymanego na progu, w poszukiwaniu swojego znaczenia i funkcji, a zarazem w pełni wyraża twórczą postawę Polusa, którego poszukiwania zwrócone były w przyszłość – dotyczyły nowych sposobów istnienia artysty i jego dzieła, znajdowania i pozyskiwania dla niego nowych przestrzeni, a przede wszystkim nowych środków artystycznego wyrazu¹.

¹ M. Gryśka, *Lot Ikara*, [w:] <http://biennalezielonagora.pl/brown-event-pl/> [dostęp: 11.12.2020].

Otwarta 15 października wystawa główna Biennale Zielona Góra 2020 – prezentowana w Galerii BWA i Galerii Nowy Wiek Muzeum Ziemi Lubuskiej – podzielona została na cztery działy, podejmujące wątki sprzężone z nową czasowością i kontekstami płynnej współczesności. Ekspozycja w BWA (*Przestrzeń sennych obrazów*) wprost odwołuje się do złotogronowej wystawy *Przestrzeń i wyraz*, na którą złożyły się autorskie aranżacje przestrzenne, powstałe przy użyciu materiałów budowlanych. Podobną strategię przyjął duet Inside Job (Michał Knychaus & Ula Lucińska) odpowiedzialny za scenografię wystawy w BWA. Stworzony przez nich environment *Too Dense to Sleep* stanowi oniryczną i niepokojącą przestrzeń, która zdaje się być zawieszona poza czasem, gdzie przeszłość przenika się z ruinami teraźniejszości, ale też z napięciem związanym zarówno z trwaniem w wielości porządków, jak i oczekiwaniem na wyjście z tego impasu². W tym kontekście zaprezentowany został

Fragment wystawy „Wracając do przyszłości”, na pierwszym planie instalacja Natalii LL „Przestrzeń paniczna” (wł. MZL), w głębi obraz Tadeusza Brzozowskiego „Troki” (wł. MZL), BWA

² Cyt. za: <http://biennalezielonagora.pl/grey-event-pl/> [dostęp: 11.12.2020].

wybór prac ze zbiorów Muzeum Ziemi Lubuskiej i BWA Zielona Góra, stanowiący panoramę nurtów i zjawisk powojennej sztuki polskiej (malarstwo materii, informel, abstrakcja geometryczna i konceptualizm), reprezentowanych m.in. na różnych edycjach Złotego Grona. Dzieła te kuratorzy zestawili z realizacjami współczesnych artystek, które można interpretować w kontekście sennych wizji, takich jak widma historii, modernistyczne utopie, symboliczne przedstawienia, animistyczne imaginacje i koszarne kreatury. Inne prace, eksponowane w małej sali BWA, skupione zostały w dziale nazwanym *Duch domu*, odnoszącym się do zagadnienia architektury, na skutek trwającej w 2020 roku pandemii nasyconej rozmaitymi znaczeniami i skomplikowanymi emocjami, co widoczne jest m.in. w instalacji Dominiki Olszowy *Duch domu*, która kreuje nierzeczywiste wnętrza o tajemniczym charakterze, balansujące między światem magii i estetyką mieszczańskiego wnętrza, strachem a wygodą. Z kolei Aleksandra Kubiak w pracy *Prekariat* stworzyła model muru, który przywodzi na myśl rzeczywistość opresji i wykluczenia, także na rynku pracy. Godny uwagi jest także esej wizualny *Powrót realnej zabawy* Martyny Miller i Katarzyny Wojtczak, które ukazują zmaganie się z ograniczeniami architektury oraz działania twórcze artystów w zrujnowanym pustostanie, traktujących budynek zarówno jako przestrzeń pracy artystycznej, jak i punkt wyjścia do projektowania społecznych utopii.

Fragment wystawy „Wracając do przyszłości” (*Duch domu*), instalacja Dominiki Olszowy „*Duch domu*”, w głębi obraz Anny Gapińskiej-Myszkiewicz, „*Nastroje*” (wł. MZL), BWA

Dwa kolejne działy wystawy głównej znalazły miejsce w salach muzealnej Galerii Nowy Wiek. Ekspozycja *Lot donikąd* to artystyczna refleksja nad miejscem i znaczeniem dokonań oraz konceptów twórców polskiej awangardy lat 60. i 70. XX wieku w dzisiejszej rzeczywistości, naznaczonej sytuacją pandemii SARS-CoV-2, która usunęła w cień poprzedzające ją dyskusje o kryzysie ekologicznym i postulaty troski o Ziemię. Uwagę zwraca w tym kontekście złotogronowy obraz Erny Rosenstein *Pomnik kosmonautom*, który przywołuje tak żywe w latach 70. XX wieku zainteresowanie przestrzenią

Wernisaż wystawy „Wracając do przyszłości” (*Lot donikąd*), w centrum instalacja Henryka Morela „*Kompozycja*”, Galeria Nowy Wiek MZL

kosmiczną i trwającą do dziś próby eksploracji pozaziemskiego uniwersum. Idee te w oczach kuratorów wystawy obecnie w dużym stopniu zatraciły na znaczeniu wobec pandemicznych nastrojów „końca świata” i podejmowania działań pozbawionych sensu, takich jak „loty donikąd” samolotów pasażerskich. Centrum sali zajęła *Kompozycja* Henryka Morela z 1966 roku, będąca kolejnym odniesieniem do wystawy *Przestrzeń i wyraz*, na której artysta zaprezentował podobny obiekt. Tłem dla dzieł Morela i Rosenstein stały się dwie prace Piotra Łakomego (*4VVGMMZRN10MG* i *Nieprzecięty przewód (pępowina)*) z 2020 roku, zbudowane z przedmiotów znalezionych i elementów organicznych, dzięki czemu nawiązują one do różnych tradycji sztuki, zarazem podejmują dialog z przestrzenią ekspozycyjną jako odbiciej świata organicznego, coraz bardziej podobnego do zaprojektowanego przez człowieka środowiska. Motywem naczelnym ostatniej części wystawy (*Czas koloru*) stał się kolor i jego polityczne oraz artystyczne konteksty. Biała kartka była artefaktem happeningu *Linia w przestrzeni społecznej* Stefana Pappa na VIII Złotym Gronie (1975), podejmującym problem tworzenia się wspólnoty, mody, obyczajów i stereotypów, podobnie jak multimedialna instalacja *Słodki smak inności* Mai Ngom, która porusza kwestie zakorzenionych w codziennym języku polskim stereotypów rasowych względem osób czarnoskórych. Uosabiają je elementy takie jak papa asfaltowa, bambus czy czekolada, które nawiązują do stygmatyzującego i rasistowskiego języka. Pośród innych eksponowanych dzieł warto wspomnieć o obrazach Radostawa Czarkowskiego z cyklu *Covery*, powstałych w oparciu o szablony na podstawie ikonicznych zdjęć, skomponowane na płótnie z fakturami murów i płotów. W pracy pt. *NN* artysta przywołał obraz policyjnego kordonu obecnego wielokrotnie w przekazach medialnych z ulicznych demonstracji, w ramach których grupy protestujących skupiały się wokół koloru – barw narodowych lub tożsamościowych³.

³ Omówienie wystawy na podstawie: <http://biennalezielonagora.pl/grey-event-pl/> [dostęp: 11.12.2020].

Fragment wystawy „Wracając do przyszłości” (Czas koloru),
obrazy Radosława Czarkowskiego z cyklu „Covery”,
Galeria Nowy Wiek MZL

Kontekst Złotego Grona i Biennale Sztuki Nowej miał również kluczowe znaczenie dla pokazu Alicji Lewickiej w Bibliotece Uniwersytetu Zielonogórskiego pt. *Naprawa duszy, naprawa ciała*. Punktem wyjścia dla kuratorki stał się problem skromnej reprezentacji kobiet-artystek na obu wspomnianych imprezach plastycznych, który został zwiualizowany w instalacji Elżbiety Jabłońskiej (tkanina z nazwiskami uczestników Złotego Grona), zarazem skłonił A. Lewicką do zaprezentowania na wystawie twórczości

Izabella Gustowska,
„Względne cechy podobieństwa XI. Światło zewnętrzne”, 1985-86,
technika własna, papier,
wł. MZL

kobiet aktywnych w polskim dyskursie sztuki współczesnej. Tytułowa *Naprawa duszy, naprawa ciała* stała się opowieścią indywidualnych i „terytorialnych” historii uczestniczek tworzących zarówno własne, jak i społeczne ślady w kontekście przemian społeczno-kulturowych oraz ekologicznych, feministycznych i obyczajowych dyskursów. Zdecydowana większość dzieł powstała na potrzeby Biennale Zielona Góra; wyjątek stanowi praca Izabelli Gustowskiej z cyklu *Względne cechy podobieństwa* (zbiory Muzeum Ziemi Lubuskiej), która stała się historyczną „klamrą” ekspozycji, ze względu na obecność Gustowskiej na poszczególnych edycjach Złotego Grona i Biennale Sztuki Nowej oraz zaangażowanie w pracę dydaktyczną w Instytucie Sztuk Wizualnych UZ⁴.

⁴ Omówienie ekspozycji na podstawie: A. Lewicka-Szczegóła, *Naprawa duszy, naprawa ciała*, [w:] <http://biennalezielonagora.pl/orange-event-pl/> [dostęp: 11.12.2020].

Wystawom biennialowym towarzyszyły *performances* artystów, m.in. akcja Anny Nowak – artystki uprawiającej choreografię myśli, języka i sytuacji – która stojąc na muzealnym balkonie „załała” widzów „deszczem” anglojęzycznych komunikatów słownych, odnoszących się do pandemicznych restrykcji, ale także języka opresji, dotkliwego dla wciąż prześladowanych grup społecznych czy mniejszości. Część artystycznych występów, podobnie jak zaplanowane panele dyskusyjne oraz sympozjum z udziałem artystów, kuratorów i krytyków sztuki z powodu ograniczeń pandemicznych zorganizowana została w trybie on-line⁵. Ich treścią stał się m.in. problem aktualności idei i manifestów prezentowanych przez artystów i teoretyków sztuki na Złotym Gronie i Biennale Sztuki Nowej w kontekście obecnej rzeczywistości społeczno-kulturowej oraz lokalnej. W dniu oficjalnego otwarcia Biennale Zielona Góra 2020 publiczność zyskała jednak możliwość bezpośredniego uczestnictwa w innym ważnym wydarzeniu zorganizowanym w ramach imprezy – zwiedzaniu udostępnionej po raz pierwszy nowej ekspozycji sztuki współczesnej Muzeum Ziemi Lubuskiej, zatytułowanej *Galeria Złotego Grona. Kolekcja sztuki polskiej XX wieku*. Wydarzenie to miało szczególne znaczenie w kontekście zainicjowanego w 2020 roku w Zielonej Górze nowego, cyklicznego wydarzenia plastycznego tak obficie czerpiącego z dorobku swoich „poprzedników”. Trzonem nowej wystawy zielonogórskiego Muzeum są bowiem w dużym stopniu dzieła uczestników Wystaw i Sympozjów Złotego Grona oraz Biennale Sztuki Nowej, które w nowoczesnej aranżacji (wzbogaczonej o multimedialne archiwum) należą do najtrwalszych i najbardziej atrakcyjnych dla dzisiejszego odbiorcy śladów „wizji przyszłości” z tamtych historycznych już wydarzeń.

Performance Ani Nowak „To the Aching Parts!” (Manifesto)
na balkonie budynku Muzeum Ziemi Lubuskiej

⁵ Treść wystąpień sympozjalnych oraz filmy z pokazami artystów dostępne na stronie internetowej Biennale Zielona Góra, zob. m.in. <http://biennalezielonagora.pl/green-event-pl/> [dostęp: 11.12.2020].

Marta Gawęda-Szymaniak

Wizyta Włodzimierza Kalickiego w Muzeum Ziemi Lubuskiej

23 września 2020 roku w Muzeum Ziemi Lubuskiej gościł Włodzimierz Kalicki – pisarz i wieloletni dziennikarz „Gazety Wyborczej”, nazywany „profesorem wśród reporterów”. Przez lata zyskał sławę jako wnikliwy tropiciel cennych dzieł sztuki zrabowanych z polskich kolekcji przez nazistów w czasie drugiej wojny światowej. Autor licznych reportaży śledczych pomógł odnaleźć i odzyskać zagrabione arcydzieła o ogromnej wartości dla polskiego dziedzictwa kulturowego, jak np. słynną *Pomarańczarkę* (znaną także jako *Żydówka z pomarańczami*) Aleksandra Gierymskiego, czy też niesygnowany Portret króla Jana III Sobieskiego.

Wizyta W. Kalickiego w Zielonej Górze związana była ze zbieraniem materiałów do nowej eseistycznej książki dotyczącej malarstwa polskiego. Obiektami szczególnego zainteresowania pisarza było słynne dzieło Marka Oberländera *Napiętnowani* (1955) oraz dwie prace Edwarda Dwurnika znajdujące się w kolekcji naszego Muzeum: płótno *Pszenica*, pochodzące ze słynnego cyklu *Sportowcy* oraz wielkoformatowy obraz *Władysław Gomułka* (1988) z cyklu *Robotnicy* powstałego w latach 1975-1991. Duże wrażenie na naszym gościu wywarła również nowopowstała stała wystawa zatytułowana *Galeria Złotego Grona. Kolekcja sztuki polskiej XX wieku*,

Zwiedzanie wystawy „Galeria Złotego Grona. Kolekcja sztuki polskiej XX w.”
Od lewej: W. Kalicki, J. Gernat, M. Gawęda-Szymaniak, L. Kania.

po której oprowadzili go kuratorzy ekspozycji: dyrektor Leszek Kania oraz pracownicy Działu Sztuki Współczesnej: Marta Gawęda-Szymaniak i Jacek Gernat. Po ważnym obejrzeniu dzieł pisarz równie wnikliwie przejrzał także materiały archiwalne dotyczące M. Oberländera i E. Dwurnika, znajdujące się w zasobach działu. Teraz pozostało nam już tylko wyczekiwać z niecierpliwością nowej publikacji autorstwa W. Kalickiego, której bohaterami będą m.in. trzy wyjątkowe dzieła z kolekcji zielonogórskiego Muzeum.

Włodzimierz Kalicki jest absolwentem Wydziału Elektroniki Politechniki Wrocławskiej na kierunku cybernetyka. Od 1989 roku pracuje jako dziennikarz „Gazety Wyborczej”. Już w latach 70. zajmował się dziennikarstwem, pisząc m.in. do prasy studenckiej. W latach 1978-1981 był reporterem tygodnika „Kultura”, podczas stanu wojennego współpracował z prasą katolicką i podziemną. Jest autorem głośnego cyklu reportaży zatytułowanych *Zdarzyło się wczoraj* publikowanych w „Dużym Formacie”, a także książek: *Inaczej* (1989), *Panowie na zabytkach* (1991), *W domu smoka* (1998), *Powrót do Sulejówka* (2002), *Ostatni jeniec wielkiej wojny. Polacy i Niemcy po 1945 roku* (2002), *Zdarzyło się* (2014) oraz współautorem razem z Moniką Kuhnke publikacji *Urowadzenie Madonny. Sztuka zagrabiona* (2014). Za swoją twórczość został uhonorowany licznymi wyróżnieniami, m.in. Nagrodą im. Jerzego Zieleńskiego przyznawaną przez Podziemne Stowarzyszenie Dziennikarzy Polskich (1984); Polsko-Niemiecką Nagrodą Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich za cykl artykułów o pojednaniu polsko-niemieckim (1997). Jest też laureatem „Polskiego Pulitza 1998” za cykl reportaży z Chin oraz Nagrody im. Dariusza Fikusa za cykl artykułów w „Gazecie Wyborczej”, które stały się przyczynkiem do odzyskania w 1999 roku skradzionych starodruków z Biblioteki Jagiellońskiej (2000). W tym samym roku otrzymał także nagrodę Grand Press w kategorii „dziennikarstwo śledcze” za tę samą serię artykułów. W 2008 roku został również laureatem Nagrody im. Barbary Łopieńskiej za najlepszy wywiad prasowy roku.

Renata Gresiuk-Kowalska

Poznajemy naszą historię

Poznajemy naszą historię – to tytuł warsztatów edukacyjno-plastycznych, które w październiku 2020 roku realizował Dział Oświatowy MZL w oparciu o nową historyczną wystawę pt. *Dziedzictwo i współczesność. Zielona Góra – region lubuski*. Celem warsztatów było zapoznanie dzieci i młodzieży szkół zielonogórskich z najciekawszymi wydarzeniami, ciekawostkami, zabytkami i mało znanymi faktami z dziejów naszego miasta i regionu, a przez to poszerzenie wiedzy z zakresu dziejów Zielonej Góry oraz Ziemi Lubuskiej.

Warsztaty zostały podzielone na dwa segmenty: edukacyjny i warsztatowy.

W części edukacyjnej główny akcent został położony m.in. na przybliżenie uczniom tradycji winiarskich i sukienniczych, zarówno tych najdawniejszych, jak i z okresu powojennego, po 1945 roku, kiedy na Ziemi Lubuskiej osiedlali się nowi mieszkańcy. Wystawa oraz przeprowadzone podczas jej zwiedzania rozmowy, były też doskonałym wprowadzeniem do tematu dotyczącego historii własnych rodzin i wstępem do obszernej dziedziny badań, jaką jest genealogia.

Z kolei w części warsztatowej, po zaprezentowaniu uczestnikom obrazu – drzewa genealogicznego dynastii Piastów, autorstwa Ireny Bierwiaczonek, uczniowie wykonywali prace plastyczne w postaci drzewa genealogicznego swojej rodziny, czemu służyły specjalnie zaprojektowane szablony i karty pracy.

Uczniowie z dużym zainteresowaniem zapoznali się z nową wieloaspektową wystawą i z uwagą śledzili „ścieżkę czasu”, dzięki której mogli odbyć wyjątkową podróż, poznając nasze miasto i region od początków powstania po czasy współczesne. Szczególną uwagę uczestników przyciągnęła animacja, połączona z mobilną makietą miasta, oddziałująca na wyobraźnię projekcją wznoszenia murów obronnych, pożarów trawiących miasto oraz dróg, którymi docierała tu ludność napływowa.

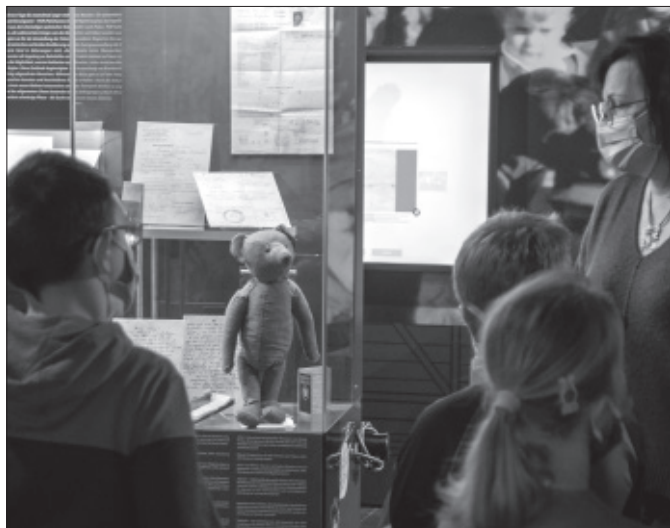
Zainteresowaniem cieszyły się także umieszczone w gablotach stare dokumenty cechowe oraz stare pieczęcie z herbem Zielonej Góry świadczące o statusie miasta. Uczniów zaciekawił również warsztat tkacki oraz informacje dotyczące znanych ze swej jakości w Europie tkanin produkowanych w Zielonej Górze. Interesujące

okazały się też wiadomości o tradycjach winiarskich, pracy winogrodników oraz wykorzystywanych przez nich urządzeniach stosowanych przy produkcji soków i wina.

Stare zdjęcia Zielonej Góry prezentowane na ekranach dotykowych, stały się z kolei pretekstem do rozmów o tym, jak bardzo zmieniło się nasze miasto. Uczestnicy warsztatów chętnie rozpoznawali na nich znajome bryły budynków, takie jak: ratusz, kościoły czy kamienice w centrum miasta, które po dziś dzień są ozdobą Zielonej Góry. Ciekawostką dla uczniów była też wzmianka o wielokulturowości naszego miasta i regionu, o czym dowiedzieli się podczas kolejnego przystanku na „ścieżce czasu”, gdzie ich uwagę przyciągnęły zdjęcia autochtonów w tradycyjnych strojach ludowych, zgromadzone w pliku pt. „Ani Polak ani Niemiec” oraz zachowane unikalne zdjęcia, dokumentujące transport repatriantów na Ziemię Odzyskaną. Wszystkie te wiadomości, zdobyte podczas zwiedzania nowej ekspozycji, stały się wstępem do rozmowy o losach mieszkańców, którzy osiedlali się w Zielonej Górze po 1945 roku.

Zwiedzanie nowej wystawy historycznej

Miś eksponowany na wystawie

Duże wrażenie wywarła też na wszystkich historia wojennych losów małego Jasia Stawiarskiego, którego zabawka (połatany miś) razem z chłopcem przebyła długą drogę – pobyt na Syberii i powrotną drogę do Polski. Ten prezentowany na wystawie miś, pojawił się w postaci elementu graficznego na dziecięcych przypinkach i posłużył projekcji własnych wspomnień uczniów, dotyczących zabawek z dzieciństwa i rodzinnych pamiątek. Zachęciło to również uczniów do rozważań o własnej rodzinie, jej pochodzeniu i losach, które doprowadziły ją do Zielonej Góry lub o przodkach, którzy mieszkali tu od pokoleń.

Projekt przewidywał również zaprezentowanie uczniom klas starszych genealogicznych stron internetowych ułatwiających poszukiwania, a nawet oferujących poradniki służące wygenerowaniu własnego drzewa genealogicznego.

Ta bardzo rozbudowana i ciekawa część edukacyjna przekierowana została na warsztaty plastyczne, związane z tematem dotyczącym historii własnych rodzin. Na bazie przygotowanej specjalnie w tym celu makiety drzewa genealogicznego, uczniowie zapoznali się z najprostszą formą systematyzacji członków rodziny. Mocowane w toku opisywania sposobu budowania drzewa, pogładowe rysunki członków rodziny w plastyczny sposób zobrazowały takie pojęcia jak przodkowie i potomkowie w linii prostej, pokrewieństwo czy młodsze i starsze pokolenie.

Uczestnicy warsztatów otrzymali karty pracy z konturem drzewa, które uzupełniali wycinanymi szablonami postaci lub rysowali je własnoręcznie, podpisując odpowiednio imionami swoich najbliższych. Karta pracy zawierała również wykreślankę, dotyczącą nazewnictwa związanego z koligacjami na poziomie dostosowanym do wieku uczestników. Chętni uczniowie mieli też do dyspozycji kolorowanki z panoramą naszego miasta i zabytkami architektury.

Realizacja projektu została poprzedzona przygotowaniem informatora o warsztatach pt. *Poznajemy naszą historię* i rozestaniem go do zielonogórskich szkół podstawowych i średnich. Zakupiono materiały plastyczne, niezbędne do przeprowadzenia zajęć. Natomiast specjalnie zaprojektowane przypinki nawiązujące do historii miasta i regionu, stały się dla wszystkich uczestników spotkania miłą pamiątką.

Uczestnicy warsztatów podczas wykonywania drzewa genealogicznego swojej rodziny

Przypinki dla uczestników warsztatów

Niestety w powodu pandemii, zwiększeniu obostrzeń sanitarnych i wprowadzeniu tzw. czerwonej strefy, po kilku zrealizowanych warsztatach w siedzibie Muzeum, szkoły zrezygnowały z kolejnych zarezerwowanych terminów. W związku z tym na muzealnym Facebooku na profilu „Edukacja w Muzeum” zostały udostępnione (z możliwością pobrania) wszystkie karty pracy, opatrzone stosownym komentarzem, nawiązującym do treści warsztatów. Dział Oświatowy przygotował również wersję on-line w postaci opublikowanego na kanale YouTube filmu pt. *Poznajemy naszą historię*.

Justyna Lubas-Wałęcka

Wybieramy najpiękniejszą kartkę bożonarodzeniową

Czas pandemii i związany z nią reżim sanitarny uniemożliwił w tym roku realizację przedsięwziętych, muzealnych warsztatów plastycznych z udziałem dzieci. W latach ubiegłych zajęcia te cieszyły się dużą popularnością wśród przedszkolaków i uczniów.

Mając na względzie powyższe, pracownicy Działu Oświatowego przygotowali dla dzieci alternatywną, angażującą atrakcję w formie on-line. Na stronie internetowej MZL i profilu Facebook „Edukacja w Muzeum” ogłoszono internetowy konkurs plastyczny pt. *Najpiękniejsza kartka bożonarodzeniowa*, skierowany do uczniów szkół podstawowych. Pierwszym z edukacyjnych założeń konkursu było aktywizowanie najmłodszych uczniów do samodzielnego stworzenia pracy plastycznej. Drugie zaś miało na celu zaznajomienie dzieci ze zwyczajem składania bliskim i krewnym życzeń świątecznych za pomocą kartek pocztowych. W dobie wszechobecnych mediów społecznościowych pielęgnowanie tego zanikającego zwyczaju ma moc wzmacniania relacji międzyludzkich. Wszak ręcznie napisane życzenia na kartce świątecznej przynoszą radość niejednemu odbiorcy, a wartość sentymentalna takiej pamiątki rośnie wraz z upływem lat.

Zadanie konkursowe polegało na własnoręcznym stworzeniu przez każdego uczestnika jednej kartki świątecznej w dowolnym formacie. Tematem kompozycji mogły być typowe dla Bożego Narodzenia motywy, tj. bombki, choinka, Mikołaj, napis *Wesołych Świąt*, wyrażone poprzez malowanie, rysowanie, wyklejanie, wydzieranie oraz techniki mieszane. Konkurs ogłoszono 10 XI 2020 na stronie internetowej Muzeum i w muzealnych mediach społecznościowych razem z odnośnikiem do regulaminu i karty zgłoszenia.

Uczestnicy konkursu mogli do 1 XII 2020 nadsyłać pocztą elektroniczną zdjęcia prac plastycznych

zrealizowanych na zasadach określonych w regulaminie wraz z kartą zgłoszenia podpisaną przez rodziców lub opiekunów.

Promocja konkursu internetowego *Najpiękniejsza kartka bożonarodzeniowa* odbyła się także podczas audycji radiowej *Ekspozycje*, transmitowanej przez Radio Indeks w siedzibie Muzeum. W trakcie nagrania Urszula Rogowska i Renata Gresiek-Kowalska z Działu Oświatowego przedstawiły niektóre formy działalności edukacyjnej skierowanej do dzieci i młodzieży. Opowiedziały także słuchaczom o 170-letniej tradycji wysyłania życzeń świątecznych za pomocą kart pocztowych, tym samym zachęcając do udziału w konkursie wszystkie zainteresowane osoby. Podczas audycji zaprezentowano również archiwalną kartkę świąteczną z 2. poł. XIX w. znajdującą się w zbiorach MZL.

Do konkursu zgłoszono łącznie 11 prac, z czego 10 zostało zakwalifikowanych do dalszego etapu i publikacji na stronie internetowej Muzeum w dniu 3 XII 2020 roku. Nadesłane przez uczniów prace charakteryzowały się dużą różnorodnością zastosowanych technik plastycznych. Wśród nich pojawiły się kartki świąteczne wykonane z papieru, wycinanek, wyklejone plasteliną, zawierające elementy kolażu. Uczestnicy wykazali się ogromną pomysłowością i zaangażowaniem w realizacji zadania. W drugim etapie konkursu wśród internautów ogłoszono plebiscyt na stronie Muzeum, który trwał od 3 XII do 13 XII 2020 roku. W głosowaniu oddano łącznie 1397 głosów.

Laureatami konkursu wybranymi przez internautów zostali: Tatiana Prokopiuk, lat 8 (424 głosy), Patryk Hałabaty – lat 8 (409 głosów) oraz Hanna Maślanka lat 9 (262 głosy).

Publikacja wyników głosowania na stronie internetowej nastąpiła w dniu 15 XII 2020 r. W ramach

Tatiana Prokopiuk – I miejsce

uroczystego podsumowania konkursu Dział Oświatowy Muzeum wyróżnił prace wszystkich uczestników poprzez ich prezentację w galerii pokonkursowej. Jest ona częścią ekspozycji czasowej pt. *Święty Mikołaj – wszystkim radość*, poświęconej dawnym zabawkom ze zbiorów Miejskiego Muzeum Zabawek w Karpaczu, która będzie czynna do końca lutego 2021 roku.

Każdy z trojga zwycięzców otrzymał w nagrodę dwa bezpłatne bilety wstępu do Muzeum ważne do końca 2021 roku oraz książki pt. *Gwiazdkowe pomysły i projekty. Krok po kroku*, w której pokazano m.in. jak wykonać różne dekoracje i ozdoby na choinkę, potrawy i prezenty. Poza tym wszyscy uczestnicy otrzymali okolicznościowe dyplomy, przypinki reklamujące MZL oraz kolorowanki edukacyjno-dydaktyczne pt. *Nasze miasto 100 lat temu*. Jest to publikacja inauguracyjna nową muzealną serią wydawniczą pt. *Barwy Zielonej Góry*.

Autorem wszystkich rysunków zawartych w kolorowance jest Igor Myszkiewicz – ilustrator i twórca komiksów. Kolorowanie rysunków przedstawiających zabytki

Patryk Hałabaty – II miejsce

Hanna Maślanka – III miejsce

naszego miasta to świetny sposób na zdobywanie wiedzy podczas zabawy.

Serdecznie gratulujemy laureatom i dziękujemy wszystkim uczestnikom. Zapraszamy do udziału w przyszłych konkursach organizowanych przez Muzeum Ziemi Lubuskiej.

Urszula Rogowska

Internetowy konkurs fotograficzny

Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze włączając się w obchody 28. Europejskich Dni Dziedzictwa, zorganizowało konkurs fotograficzny pt. *Moja droga. Historia zapisana obiektywem*. Temat konkursu wpisuje się w hasło EDD 2020 i zwraca uwagę na drogę przez historię jaką przeżył nasz naród, aby odzyskać niepodległość. Odnosi się także do indywidualnych losów mieszkańców naszego kraju oraz ich patriotycznych postaw.

Europejskie Dni Dziedzictwa to wspólna inicjatywa Rady Europy i Unii Europejskiej, mająca na celu promowanie zabytków. Idea ta powstała w 1985 roku podczas II Konferencji Rady Europy, na której zaproponowano rozszerzenie na cały kontynent zainicjowanych we Francji, cieszących się dużym zainteresowaniem i poparciem społecznym Dni Otwartych Zabytków. Zainspirowało to Radę Europy do ustanowienia w 1991 roku Europejskich Dni Dziedzictwa. Jest to największy w Europie projekt społeczno-edukacyjny i najważniejsze święto zabytków kultury Starego Kontynentu. Jego głównym celem jest szeroko pojęta edukacja historyczna i kulturalna. Uczestniczą w nich wszystkie państwa członkowskie Rady Europy – a od 1993 roku także Polska. W ramach EDD co roku w miesiącu wrześniu udostępniane są zabytki i miejsca kultury oraz odbywają się różnorodne imprezy m.in. wystawy, wycieczki, prelekcje, konkursy i gry.

Celem muzealnego konkursu *Moja droga. Historia zapisana obiektywem* było zachęcenie mieszkańców regionu lubuskiego do dokumentowania lokalnego dziedzictwa i życia swojej małej ojczyzny we wszystkich jej aspektach. Konkurs miał charakter otwarty, a zadaniem uczestników było utrwalanie na fotografii lokalnego dziedzictwa. Tematem prac mogły być zabytki, obiekty historyczne, pejzaże, sceny z życia społecznego i rodzinnego związane z regionem lubuskim i jego historią.

Konkurs ogłoszony został 6 lipca 2020 roku. Na stronie internetowej Muzeum oraz na muzealnym Facebooku ukazał się regulamin oraz karta zgłoszenia. Uczestnicy nadsyłali pocztą elektroniczną swoje prace do 31 sierpnia 2020 r. Następnie Jury pod przewodnictwem dyrektora Muzeum dokonało wyboru 14 najciekawszych fotografii. Zostały one opublikowane na stronie internetowej

Muzeum i poddane ocenie internautów, którzy oddali na nie 2088 głosów. Zwycięzcą konkursu został Bolesław Polarczyk z Zielonej Góry, którego fotografia pt. *Święto Bzów w Siedlisku* uzyskała 932 głosy.

Bolesław Polarczyk – „Święto Bzów w Siedlisku”

Ogłoszenie wyników konkursu oraz ich publikacja na stronie internetowej nastąpiło 18 września, natomiast uroczyste podsumowanie oraz wręczenie nagród odbyło się na zakończenie Europejskich Dni Dziedzictwa 20 września 2020 roku w Sali Witrażowej Muzeum. Zwycięzca otrzymał gimbal, czyli stabilizator do smartfonu, kamerę lub aparat, a wszyscy uczestnicy konkursu dyplom, wydawnictwa muzealne, reprodukcję obrazu Klemensa Felchnerowskiego pt. *Panorama Zielonej Góry* oraz materiały reklamowe EDD. Wręczenia nagród dokonali Leszek Kania dyrektor MZL oraz Urszula Rogowska z Działu Oświatowego.

Gratulujemy zwycięzcy i pozostałym uczestnikom konkursu, a Internautom, którzy brali udział w głosowaniu dziękujemy za zaangażowanie.

Zwycięzca konkursu – Bolesław Polarczyk (z prawej) podczas odbioru nagrody w MZL

Alicja Błażyńska

Jazzujące Muzeum

Kiedy w grudniu 2015 roku zielonogórskie Muzeum zainaugurowało nowy cykl artystyczny, trudno było przewidzieć, jak publiczność przyjmie tę niecodzienną formę spotkań, podczas których muzyka jazzowa przeplata się z plastyką. Tymczasem minęło pięć lat i – pomimo pewnych trudności, jakimi była trwająca ponad półtora roku rozbudowa i modernizacja instytucji, a w ostatnim roku jeszcze pandemia – *Jazzujące Muzeum* ma się całkiem dobrze. Można powiedzieć, bardzo dobrze. Wykształciła się grupa stałych słuchaczy, którzy nie opuszczają żadnego koncertu, a i działania muzealników mające na celu popularyzację dzieł sztuki, realizowane są zgodnie z zamierzeniami.

Plakat Witolda Michorzewskiego
inaugurujący cykl „Jazzujące Muzeum”

A wszystko zaczęło się od pomysłu Jerzego Nowaka z Piekarni Cichej Kobiety, który na początku 2015 roku zaproponował dyrektorowi Leszkowi Kani koncerty jazzowe w muzealnych wnętrzach. Ten od razu zapalił się do idei widząc w niej możliwość „uwolnienia” z magazynów i pokazania szerokiej publiczności dzieł sztuki, na które do tej pory nie było miejsca na ekspozycjach. Niemal od razu ruszyły prace organizacyjne związane z pozyskiwaniem funduszy na długofalowy projekt, podjęto także działania związane z oprawą plastyczną wydarzenia. Pomógł w tym zaprzyjaźniony z muzealnikami od lat, znakomity grafik Witold Michorzewski. Powstało logo

Artur Dutkiewicz podczas koncertu w MZL, 2015

wydarzenia oraz jednolita wizualizacja graficzna (plakat, ulotka, zaproszenie, bilet) związana z koncertami.

Cykl zainaugurował recital Artura Dutkiewicza, artysty, o którym mówi się, że jest „ambasadorem polskiego jazzu”. Natomiast od strony plastycznej – zaprezentowane zostało dzieło fascynującego zielonogórskiego twórcy Klema Felchnerowskiego. Podczas kolejnych koncertów pojawiła się w muzealnych wnętrzach cała plejada wybitnych pianistów jazzowych, jak Adam Makowicz, Włodzimierz Nahorny, Krzysztof Herdzin czy Krzysztof Kobyliński. Ale sięgano nie tylko po koryfeusza pianistyki jazzowej. Zapraszano także artystów młodego pokolenia, mających na swoim koncie już znaczne osiągnięcia, takich jak Sławek Jaskułke, Piotr „Pianohooligan” Orzechowski, Dominik Wania, Aga Derlak, Piotr Wyleżoł czy Kasia Pietrzko.

Z biegiem czasu na muzealnej estradzie pojawili się muzycy grający na innych instrumentach, a także śpiewający. Rozszerzenie formuły pozwoliło na występy kameralnych zespołów. Dzięki temu zielonogórzanie mogli uczestniczyć w koncertach Wojciech Gogolewski

Trio, Lory Szafran i Bogdana Hołowni czy Andrzeja Jagodzińskiego koncertującego z Nulą Stankiewicz i Andrzejem Stroblem. W ramach *Jazzującego Muzeum* pojawili się też muzycy związani z naszym miastem – Misia Furtak, Paulina Gołębowska, Piotr Budniak Essential Group, Wojciech Pruszyński czy Robert Chyła. Gospodarz cyklu nie odmówił również gościny studentom kierunku Edukacji Artystycznej UZ. Podczas noworocznego koncertu w 2018 roku młodzi artyści czujący już bluesa, pełni dynamiki i niezwyklej energii, zademonstrowali różnorodny repertuar, w którym znalazły się i standardy jazzowe, piosenki znanych polskich autorów, a także kompozycje własne. Koncert przyciągnął rzesze ich fanów. A skoro mowa o publiczności, to zdecydowanie największą frekwencją w cyklu cieszyły się koncerty plenerowe. Od 2017 roku bowiem *Jazzujące Muzeum* opuszcza w okresie letnim mury i przenosi popisy muzyczne na zewnątrz. Pierwszy koncert odbył się na dziedzińcu wewnętrznym muzeum, ale kolejne już przed ławeczką Klema, który stał się ich patronem. Organizowane letnia porą występy pod hasłem *Jazz u Klema* miały repertuar bardziej popularny i były wyczekiwane przez publiczność. Pojawiły się na nich gwiazdy, jak choćby formacja Piotr Baron Quintet czy zespół Jarka Trelińskiego (członka grupy Raz, Dwa, Trzy), który na występy do rodzinnego miasta przywiózł kubańskiego perkusiście Jose Torresa.

Nieodłączną częścią każdego koncertu *Jazzującego Muzeum* był pokaz wybranego obrazu z kolekcji Działu Sztuki Współczesnej MZL, wzbogacony barwną prelekcją kreślącą sylwetkę jego twórcy oraz interpretacją dzieła. Tego zadania podjął się dyrektor Leszek Kania, który co jak co, ale kilka tysięcy dzieł swego ukochanego Działu potrafi identyfikować bezbłędnie i opowiadać o nich bez końca. W trakcie 40 wieczorów (bo tyle właśnie koncertów zostało zrealizowanych) pojawiły się prace m.in. klasyka polskiej awangardy – Stanisława Ignacego Witkiewicza, przedstawicieli koloryzmu: Hanny Rudzkiej-Cybisowej, Zbigniewa Pronaszki, Jana Szancenbacha czy Tadeusza Dominika. Nie zabrakło też dzieł szeroko rozumianej abstrakcji ekspresyjnej i geometrycznej – Alfreda Lenicy, Tadeusza Brzozowskiego, Kajetana Sosnowskiego, Stefana Gierowskiego, Mariana Szpakowskiego. Z kolei wizje artystyczne z pogranicza surrealizmu reprezentowały obrazy m.in. Erny Rosensteina, Stanisława Fijałkowskiego czy Jerzego Krawczyka. Nie mogło się także obyć bez przedstawicieli tzw. nowej figuracji podejmujących problemy jednostki ludzkiej i otaczającej ją rzeczywistości w wymiarze uniwersalnym – Antoniego Fałata, Edwarda Dwurnika, Jana Dobkowskiego. Uczestnikom jazzowych wieczorów

Recital Włodzimierza Nahornego, 2016

Adam Makowicz (w środku) w towarzystwie pomysłodawców cyklu „Jazzujące Muzeum” Jerzego Nowaka i Leszka Kani, 2017

Lora Szafran podczas koncertu w MZL, 2017

Leszek Kania prezentuje obraz Hanny Rudzkiej-Cybisowej „Portret literata Kornela Filipowicza” podczas koncertu Zespołu Zagórski/Kądziała Collaboration, 2018

przyszło też zmierzyć się z wymagającymi obrazami będącymi pokłosiem organizowanych w Zielonej Górze Biennale Sztuki Nowej (1985-1996) – Natalii Lach-Lachowicz czy Włodzimierza Pawlaka.

Koncert z cyklu *Jazzujące Muzeum* przewidziany w grudniu 2020 roku odbył się już, z powodu lawinowo rozprzestrzeniającej się pandemii, w ścisłych rygorach

sanitarnych. Nie było mowy o udziale publiczności, choć organizatorzy bardzo chcieli pochwalić się nową wygodną salą koncertową oraz wspaniałym fortepianem klasy mistrzowskiej Yamaha S6, dla którego recital Dominika Wani miał być prawdziwym chrztem bojowym. Nie chcąc rezygnować z planowanego wydarzenia, postanowiono przygotować bezpośrednią relację za pośrednictwem łączy internetowych na facebookowym profilu muzealnym. Oprawę plastyczną stanowiły dzieła malarskie Witolda Nowickiego, Edwarda Dwurnika, Stefana Słockiego, Klema Felchnerowskiego i Ignacego Bieńka zdobiące salę koncertową, na których uwieczniona została Zielona Góra. Wieczór, podobnie jak czterdzieści poprzednich, poprowadzili Jerzy Nowak oraz Leszek Kania. I znowu zabrzmiał jazz, tym razem nieco liryczny i rozmarzony, wzbogacony reminiscencjami pochodzącymi z muzyki klasycznej. Podczas koncertu Dominik Wania zaprezentował utwory ze swojej najnowszej płyty *Lonely Shadows*, co ciekawe jeden z nich odwołuje się do obrazu Zdzisława Beksińskiego i zatytułowany jest jak to dzieło – AG76.

Koncertem tym zapoczątkowana została kolejna sekwencja (mamy nadzieję, że co najmniej pięcioletnia) cyklu *Jazzujące Muzeum*, która pozwoli uczestniczyć nam, słuchaczom i widzom, w tym pięknym flircie pomiędzy sztukami plastycznymi i muzyką jazzową. Ciekawe, co przyniosą jej kolejne odsłony.

„Jazz u Klema” – koncert plenerowy pt. „Róbmy swoje. Piosenki Wojciecha Młynarskiego” w wykonaniu zespołu Yes4Jazz oraz wokalistów: M. Wiśniewskiego, K. Machalicy, L. Popławskiego, N. Iwaniszyn, A. Przybyły, A. Kalinowskiej, E. Nowaka, 2020

Izabela Korniluk

Zielonogórskie Zaduszki 2020

W piękny wieczór, 5 listopada 2020 roku, po raz trzynasty odbyło się w Muzeum Ziemi Lubuskiej spotkanie zaduszkowe, na którym, jak co roku, wspominaliśmy naszych drogich zmarłych. Żegnaliśmy osoby reprezentujące różne dziedziny życia społecznego naszego miasta, a jednocześnie postaci, które miały pasję, kreatywność, wykazywały troskę o miasto i umiłowanie swojej małej ojczyzny. Bohaterowie spotkania zapisali się w naszej pamięci dokonaniem naukowymi, kulturalnymi i społecznymi. Dla wielu byli źródłem inspiracji, ale również niezapomnianych wzruszeń. Pozostają w pamięci mieszkańców Winnego Grodu dzięki swoim czynom.

Tegoroczna edycja Zaduszek była nieco inna, nowatorska. Sytuacja pandemiczna w naszym kraju spowodowała, iż wieczór wspomnień po raz pierwszy odbył się także online. W spotkaniu w Muzeum brali udział tylko najbliżsi osób, które wspominaliśmy, natomiast reszta zainteresowanych widzów miała możliwość bezpośredniego uczestniczenia za pośrednictwem Internetu

Zygmunt Stabrowski

Jako pierwsze przedstawione zostało wspomnienie o Zygmuncie Stabrowskim. Osiągnięcia zawodowe, pasje i zainteresowania znanego w naszym mieście działacza kultury, społecznika i urzędnika nakreślił prof. Wiesław Hładkiewicz.

Zygmunt Stabrowski urodził się 2 stycznia 1945 roku w Jeziernie (dawnym woj. tarnopolskim). Ukończył historię na Uniwersytecie Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Przez pierwsze lata aktywności zawodowej był etatowym pracownikiem organizacji młodzieżowych, a później sekretarzem oraz szefem wydziału propagandy i kultury w Komitecie Wojewódzkim PZPR w Zielonej Górze.

Wówczas to m.in. angażował się w organizację Festiwalu Piosenki Radzieckiej. Pod koniec lat 80. ubiegłego wieku pełnił funkcję zastępcy dyrektora Muzeum Ziemi Lubuskiej. Po przekształceniach ustrojowych został prezesem Towarzystwa Współpracy Polska-Wschód. Od początku kariery politycznej Janusza Kubickiego współpracował z prezydentem miasta jako jeden z jego najbliższych doradców. Profesor Hładkiewicz wspominał nie tylko o aktywności zawodowej, pracy i działaniach na rzecz rozwoju kultury w Zielonej Górze Z. Stabrowskiego, ale także zdradził kilka „smaczków” z prywatnego życia naszego bohatera.

Sylwetkę znakomitej zielonogórskiej artystki Anny Gapińskiej-Myszkiewicz przedstawił dyrektor Leszek Kania. Opowiedział o charakterystycznych cechach jej twórczości i dokonaniach w tylko jej właściwym warsztacie malarskim.

Anna Gapińska-Myszkiewicz studiowała na Wydziale Sztuk Pięknych Uniwersytetu im. M. Kopernika w Toruniu. Dyplom z malarstwa w pracowni prof. Stanisława Borysowskiego uzyskała w 1965 roku. W latach 1965-1967 pracowała jako nauczyciel wychowania plastycznego w Liceum dla Wychowawczyń Przedszkoli w Pile. Od 1968 roku zamieszkała w Zielonej Górze zajmując

się głównie malarstwem, rysunkiem i plastyką użytkową. Uczestniczyła w większości wystaw zbiorowych organizowanych przez Okręg Zielonogórski ZPAP w kraju i za granicą. Brała udział w plenerach międzynarodowych i ogólnopolskich w Białowieży, Solinie, Szczecinie-Dąbiu. Wspomnieniami o swojej mamie podzielił się także jej syn Igor Myszkiewicz.

Anna Gapińska-Myszkiewicz

Ostatnią postacią którą wspominaliśmy, był dyrektor naszej placówki, dr Andrzej Toczewski. Swoimi refleksjami o nim podzielili się z nami prof. Czesław Osekowski i dyrektor Leszek Kania. Wspominali o zainteresowaniach naukowych dr. Toczewskiego, o jego pracy na różnych stanowiskach, a także o jego działaniach w naszej instytucji.

Andrzej Toczewski w 1976 roku ukończył studia historyczne w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Zielonej Górze. Stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie historii uzyskał na Wydziale Historycznym Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu w 1983 roku na podstawie pracy zatytułowanej *Walki 1 Frontu Białoruskiego o przełamanie linii Środkowej Odry w 1945 roku*.

Z WSP był związany zawodowo do 1994 roku, jako m.in. założyciel i pierwszy dyrektor wydawnictwa tej uczelni, adiunkt w Instytucie Historii, wykładowca i twórca Pracowni Badań nad Dziejami Środkowego Nadodrza, którą kierował do 1983 roku. W latach 1983-1988 pełnił

dr Andrzej Toczewski

funkcję sekretarza generalnego Lubuskiego Towarzystwa Naukowego. W 1988 roku został pełnomocnikiem rektora ds. rozwoju WSP, jednocześnie w Instytucie Historii był wykładowcą historii powszechnej po 1945 roku. Od roku 2003 do 2010 był zatrudniony jako docent w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Sulechowie, gdzie wykładał muzealnictwo i historię sztuki.

W latach 1998-2015 był dyrektorem Muzeum Ziemi Lubuskiej. Realizował nowatorską koncepcję działalności pod hasłem *Muzeum tożsamości*. Był twórcą stałych ekspozycji Muzeum Wina, Muzeum Dawnych Tortur, Galerii Tadeusza Kuntzego, Galerii piastowskich książąt Śląska Lubuskiego oraz wystawy stałej poświęconej historii Zielonej Góry, a także pomysłodawcą i inicjatorem rozbudowy MZL.

Przez wiele lat nasza zaduszkowa impreza miała wspaniałą oprawę muzyczną. Tak też było i w tym roku. Po raz pierwszy na naszym spotkaniu zabrzmiały piękne i nastrojowe utwory jazzowe w wykonaniu duetu Roberta Chyły (saksofon) i Wojciecha Pruszyńskiego (fortepian). O aranżację kwiatową zadbała jak zawsze firma Cezarego Molędy *Kuźnia Zapachów*, a wydarzenie zrealizowane zostało dzięki wsparciu Urzędu Miasta Zielona Góra.

Recital Roberta Chyły i Wojciecha Pruszyńskiego

Elżbieta Pastyrzyk

Nowy sprzęt komputerowy i fotograficzny w MZL

Misją MZL jest gromadzenie i ochrona materialnego i duchowego dziedzictwa kulturowego Ziemi Lubuskiej. Ważnym zadaniem Muzeum jest upowszechnianie wiedzy o historii, kulturze, tradycjach i zabytkach regionu poprzez działalność wystawienniczą, edukacyjną, badawczą i organizację wydarzeń muzealnych. Instytucja dąży do stwarzania sprzyjających warunków uczestnictwa w kulturze i dostępu do edukacji odbiorcom niezależnie od wieku czy ograniczeń spowodowanych niepełnosprawnością. Dlatego też Muzeum w 2019 roku złożyło w ramach Programów Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego wnioski na zadanie pn. *Zakup sprzętu komputerowego i fotograficznego do realizacji zadań statutowych Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze* polegające na zakupie wyposażenia do Działu Fotografiki i Promocji Medialnej MZL. Projekt został wysoko oceniony pod względem formalnym i merytorycznym. Nasza instytucja otrzymała w bieżącym roku dofinansowanie w kwocie 40 000 zł ze środków finansowych MKiDN pochodzących z Funduszu Promocji Kultury oraz 38 500 zł z budżetu Województwa Lubuskiego.

Dzięki dotacji zostały zakupione zestawy komputerowe wraz z monitorami, drukarkami i skanerami, programy do przygotowywania wydawnictw, aparat fotograficzny z obiektywami oraz lampą błyskową do dokumentowania zbiorów

muzealnych i wydarzeń organizowanych przez MZL. Najistotniejszą wartością zakupionego sprzętu jest możliwość wykonywania na wysokim poziomie digitalizacji zbiorów muzealnych oraz udostępnianie ich na stronie internetowej www.mzl.zgora.pl. Przy pomocy nowoczesnych komputerów i profesjonalnych programów dużo łatwiejsze będzie przygotowywanie publikacji towarzyszących wystawom, takich jak plakaty, zaproszenia, foldery, katalogi oraz wydawnictwa popularnonaukowe z zakresu działalności Muzeum.

Sprzęt, na którym do tej pory pracował Dział Fotografiki i Promocji Medialnej, służył pracowni od ponad 15 lat i poza tym, że był zawodny, nie spełniał także współczesnych standardów. Muzeum w 2020 roku ukończyło projekt polegający na rozbudowie i modernizacji, którego efektem było m.in. przeniesienie Działu do nowoczesnych wnętrz. Komfort pracy i nowe możliwości dopełnił nowoczesny, zakupiony w ramach programu Infrastruktura Kultury MKiDN sprzęt komputerowy i fotograficzny.

Można śmiało powiedzieć, że główny cel zadania polegający na dostosowaniu infrastruktury Muzeum Ziemi Lubuskiej do standardów europejskich poprzez wprowadzenie istotnych zmian jakościowych w zakresie sprawności i efektywności funkcjonowania Działu Fotografiki i Promocji Medialnej, został osiągnięty.

Alicja Błażyńska

Rozmowy o wspólnym dziedzictwie kulturowym

Przedstawiciele Rady Fundacji Brandenburskiej 2 października 2020 roku gościli w naszym województwie. Celem ich wizyty były rozmowy dotyczące kultywowania wspólnego dziedzictwa kulturowego. Wśród napiętego programu nie zabrakło wizyty w Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze. W trakcie rozmowy podniesione zostały zagadnienia przyszłej współpracy pomiędzy Fundacją a Województwem Lubuskim w ramach programu Interreg V, ze szczególnym uwzględnieniem instytucji muzealnych z Zielonej Góry i Gorzowa Wlkp.

W rozmowach wzięli udział pracownicy Biura Współpracy Zagranicznej i Europejskiej Współpracy Terytorialnej Urzędu Marszałkowskiego – dyrektor Radosław Brodzik oraz Agata

Zajączkowska. Stronę niemiecką reprezentowali: inż. Jochen Ulrich (przewodniczący Rady Fundacji), Martin Gorholt, David Lenard, prof. dr Paul Zalewski oraz dr Magdalena Abraham-Diefenbach. Przedstawicielami Muzeum Ziemi Lubuskiej byli dyrektorzy Leszek Kania oraz dr Longin Dzieżyc.

Fundacja Brandenburska została założona jako jednostka archiwalno-naukowa z naciskiem na współpracę polsko-niemiecką. Jej celem jest m.in. kultywowanie wspólnego dziedzictwa kulturowego oraz pielęgnowanie przeszłości i wspomnień o ówczesnym życiu Niemców na terenach należących dziś do naszego województwa. Fundacja jest wspierana przez rząd Landu Brandenburgia.

Na zakończenie goście zostali oprowadzeni po ekspozycji historycznej utrwalającej skomplikowane dzieje mieszkańców tej ziemi. Duże wrażenie na przybyszach zrobiła również wystawa poświęcona współczesnej sztuce polskiej. Już w trakcie jej zwiedzania pojawiały się pierwsze pomysły wspólnych przyszłych przedsięwzięć. Zwieńczeniem pobytu była degustacja lokalnego wina, będącego najlepszym symbolem trwałości polsko-niemieckiego dziedzictwa kulturowego.

Druga część pobytu przedstawicieli Fundacji odbyła się w gorzowskim Muzeum im. Jana Dekerta, gdzie obradom przewodniczył członek Zarządu Województwa Lubuskiego – Tadeusz Jędrzejczak.

Spotkanie w Muzeum Ziemi Lubuskiej

Longin Dziezyc

SPRAWOZDANIE z działalności Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze za 2020 rok

I. DZIAŁALNOŚĆ WYSTAWIENNICZA

1. Wystawy czasowe

Rok 2020 w Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze upłynął na pracach związanych z ukończeniem rozbudowy i modernizacji instytucji oraz tworzeniu nowych wystaw. Szczególnym czynnikiem kształującym w ubiegłym roku całą działalność upowszechnieniową była pandemia koronawirusa Covid-19. Musieliśmy dostosować swoją ofertę do nowych warunków, potrzeb, możliwości i oczekiwań naszych odbiorców. Mimo tych trudnych i odmiennych od normalności warunków zorganizowaliśmy łącznie 16 wystaw. Z historią miasta i regionu związana była polsko-niemiecka wystawa: *Z biegiem rzeki. Dzieje Żydów nad Odrą*, zrealizowana wspólnie z Niemieckim Forum Kultury Europy Środkowej i Wschodniej w Poczdamie. Do dziejów samego miasta odnosiła się ekspozycja zaprezentowana w trakcie Winobrania: *Od Grünbergu do Zielonej Góry – pamiętki dnia codziennego*. Podczas Dni Zielonej Góry zaprezentowane zostały również dwa kolejne pokazy: *Plakat winobraniowy z lat 1965-2020* oraz *Winnica Gostchorze z cyklu Winnice lubuskie wczoraj i dziś*. Sztuce dawnej poświęcone były cztery ekspozycje. Ikony ze zbiorów MZL prezentowała wystawa zatytułowana *Boże obrazy*. Ekspozycja *Kobieta, wino i śpiew* ukazywała europejską porcelanę od XVIII do XX wieku ze zbiorów zielonogórskiego kolekcjonera Piotra Pułtowskiego. Z kolei dziejom zabawek poświęcony był pokaz *Święty Mikołaj – wszystkim radość*. Cennym wzbogaceniem Sali Zegarowej w minionym roku była prezentacja: *Zegary kominkowe o tematyce łowieckiej ze zbiorów Bogdana Kowalcze*.

Przedsięwzięcia wystawiennicze prezentujące sztukę współczesną dotyczyły m.in. obchodów 40. rocznicy śmierci Klemensa Felchnerowskiego. Z tej okazji zorganizowano wystawę *Klem – crème de la crème*. Zawierała 30 najbardziej charakterystycznych dzieł z dorobku artysty znajdujących się w zbiorach MZL. Kolejna wystawa w Galerii Nowy Wiek, *Arkadiusz Ruchomski – Pomiedzy*, to pokaz sztuki o szczególnym rodzaju ekspresji, wysmakowanej, pełnej znaczeń i symboli. Nowym przedsięwzięciem była także duża retrospektywna ekspozycja *Kolekcje autorskie ze zbiorów Muzeum Ziemi Lubuskiej* uwzględniająca prace Edwarda Dwurnika, Jana Chwałczyka, Zbigniewa Gostomskiego, Danuty Waberskiej i Mariana Szpakowskiego. Ciekawym spojrzeniem na współczesną biżuterię była ekspozycja *Moim zdaniem. Wystawa biżuterii z komunikatem*, podczas której widzowie mogli wyrażać swoje opinie na temat poszczególnych autorskich realizacji. Ważnym wydarzeniem dotyczącym sztuki współczesnej w skali miasta w 2020 roku była pierwsza edycja „Biennale Zielona Góra” – wspólne przedsięwzięcie Uniwersytetu Zielonogórskiego, Biura Wystaw Artystycznych i Muzeum Ziemi Lubuskiej. W wydarzeniu wzięło udział kilkudziesięciu artystów uczestniczących w wystawach, sympozjum i programie publicznym, poświęconym problemom współczesnego świata.

2. Wystawy stałe

Przez cały 2020 rok z krótkimi przerwami prezentowane były następujące przedsięwzięcia: Muzeum Wina, Muzeum Dawnych Tortur, Wieża asymetryczna Kajetana Sosnowskiego i Galeria witraży Marii Powalisz-Bardońskiej. Z uwagi na prace remontowe oraz poprzez wykorzystanie jako przestrzeni magazynowej ciągu ekspozycyjnego wyłączone były następujące wystawy: Muzeum Zielonej Góry, Śląska Sztuka Sakralna, Galeria Tadeusza Kuntzego, Galeria Mariana Kruczka. W ciągu klatki schodowej muzeum w nowej odsłonie zaprezentowana została Galeria Piastów Śląskich nawiązująca do stałej wystawy historycznej. W przestrzeni ekspozycyjnej nowego budynku prezentowane są dwie wystawy stałe: *Dziedzictwo i współczesność. Zielona Góra – region lubuski* oraz *Galeria Złotego Grona. Kolekcja sztuki polskiej XX wieku*.

Dziedzictwo i współczesność. Zielona Góra – region lubuski

Nowa narracyjna ekspozycja ukazuje dzieje regionu lubuskiego z jego wielokulturowym bogactwem kształującym od wieków tożsamość tych ziem. Na przestrzeni ponad 400 metrów kwadratowych wyodrębniono sześć modułów ekspozycyjnych. Pierwsza część obejmuje okres od X do końca XVIII w. W kontekście renesansowego portalu z 1596 roku prezentowane są wybrane symboliczne postacie tworzące wielowiekową historię regionu. Materialnym wyrazem jego dziejów i tradycji są artefakty archeologiczne, kartusz herbowy, portret trumienny, sakralne przedstawienia rzeźbiarskie, świączniki ołtarzowe czy Biblia Lutra. Znaczącym elementem narracyjnym tej części wystawy jest multimedialna makieta (przybliżająca dzieje) obrazująca zagadnienia dotyczące Zielonej Góry i regionu lubuskiego.

Szczególną częścią prezentacji dotyczącej okresu od XIX do początków XX wieku jest wielkoformatowa, blisko 12-metrowa panorama Zielonej Góry, oparta na fotografii z 1897 roku. Ta część wystawy w zasadniczym stopniu poświęcona jest tradycjom gospodarczym miasta, którego źródłem rozwoju i pomyślności od średniowiecza było sukiennictwo i winiarstwo. Procesy industrializacyjne końca XIX wieku przyniosły zarówno rozwój tradycyjnych form produkcji oraz nowych gałęzi przemysłu, jak powstała w 1876 roku fabryka konstrukcji stalowych Georga Beuchelta. Natomiast symbolem polskiej społeczności żyjącej wówczas w mieście i jego okolicach jest m.in. portret prezesa Towarzystwa Rzemieślników Polskich – Kazimierza Lisowskiego.

Osobne i szczególne miejsce na wystawie zajmuje narracja ukazująca przełomowy dla całej powojennej historii regionu rok 1945. To szczególny czas wielkich migracji, początek kształtowania się regionu lubuskiego i tutejszej społeczności. Ten okres przybliży ponad sto oryginalnych przedmiotów, dokumentów oraz relacji świadków. Przekaz ekspozycji tworzy m.in. kilka także wymownych części: *Z dalekich ziem, z dalekich stron; W drodze; U siebie? Wypędzeni w domach wypędzonych, czy Życie od nowa*.

Kolejna odsłona dotyczy już powojennej Zielonej Góry, której bogatą polską historię po 1945 roku ilustrują oryginalne eksponaty, zdjęcia oraz przekaz multimedialny. Ekspozycja ukazuje w aspekcie społecznym, gospodarczym i kulturalnym dynamiczny awans miasta, poczynając od 26-tysięcznego przedwojennego miasteczka do 140-tysięcznego ważnego centrum administracyjnego oraz ośrodka akademickiego. Szczególne znaczenie w powojennych dziejach Zielonej Góry miał zarówno jej awans w 1950 roku do rangi stolicy województwa oraz zaistniały w maju 1960 roku konflikt o Dom Katolicki, będący ważnym wystąpieniem na drodze do demokratycznych przemian.

Do ostatniej części wystawy prowadzi *Oś czasu*. Jest to ciąg ekspozycyjny będący swoistą formą narracji prowadzonej poprzez przedmioty codziennego użytku. Ponad sto artefaktów powstałych od XIII do końca XX stulecia, to dzieła pochodzące z warsztatów rzemieślniczych, manufaktur oraz fabryk. Pełniły one w życiu ludzi szereg różnorodnych funkcji, a dla nas współczesnych są ważnym środkiem wyrazu cywilizacyjnych przemian.

Wystawę historyczną kończy prezentacja poświęcona regionowi lubuskiemu, ukazująca jego dziedzictwo kulturowe. Regionalną tożsamość określają zarówno wydarzenia z przeszłości, subregiony historyczne, ośrodki miejskie czy bogata i różnorodna substancja architektoniczna. Jak na całej ekspozycji, także i w tej części pomocne w prezentacji wielu zagadnień są multimedialne aplikacje. W różnych częściach wystawy znalazły się także specjalne stanowiska dedykowane najmłodszym odbiorcom. Chcemy, aby ekspozycja *Dziedzictwo i współczesność. Zielona Góra – region lubuski* była ważnym punktem odniesienia dla naszej współczesności, a jej przekaz (nie pretendujący do całościowego przedstawienia tematu) inspiracją do dalszego poznawania tego wyjątkowego regionu.

Galeria Złotego Grona. Kolekcja sztuki polskiej XX w.

Pierwsza w dziejach Muzeum Ziemi Lubuskiej stała ekspozycja pod hasłem *Galeria Złotego Grona. Kolekcja sztuki polskiej XX wieku*, opiera się na bogatych zbiorach polskiej sztuki współczesnej XX wieku, gromadzonej od ponad pół wieku w zielonogórskim muzeum. Liczy ona ponad sześć tysięcy obiektów, reprezentujących wszystkie klasyczne dyscypliny artystyczne. Zespół obejmuje prace z zakresu malarstwa, grafiki, rysunku, rzeźby, plakatu, tkaniny, ceramiki i fotografii. Uwzględnia również nowe sposoby ekspresji – instalacje i dokumentacje akcji artystycznych. O ich jakościowej wartości decyduje przede wszystkim malarstwo polskie, poza nielicznymi wyjątkami, powstałe po 1945 roku, aż po czasy najnowsze. Początek kolekcji dał depozyt warszawskiego Centralnego Biura Wystaw Artystycznych z 1959 roku, który w 1982 roku przeszedł na własność Muzeum. W zbiorach znajdują się pojedyncze dzieła reprezentujące polską sztukę okresu międzywojennego. Zasadniczy trzon tworzą jednak zbiory malarstwa powojennego, poczynając od prac reprezentujących orientację pokapistowską i socrealizm. Okres Odwilży obrazują m.in. prace uczestników *Ogólnopolskiej Wystawy Młodej Plastyki* w warszawskim Arsenale (1955). Na uwagę zasługuje również obszerny zespół dzieł posługujących się językiem abstrakcji w rozmaitych odmianach, a także dorobek

artystów z kręgu malarstwa figuratywnego. Istotną część zbiorów stanowią prace pochodzące z wystaw Złotego Grona (1963-1981), które odbywały się w Zielonej Górze – trwały, materialny ślad po legendarnej imprezie plastycznej, skupiającej rzeszę wybitnych artystów z Polski i zagranicy. Muzealna kolekcja „złotogronowa” obejmuje blisko trzysta dzieł w większości malarskich i graficznych około stu osiemdziesięciu artystów, stanowiąc przegląd ważniejszych zjawisk w sztuce polskiej lat 60. i 70. XX wieku: od obrazów w duchu koloryzmu, poprzez informel, tasyzm, malarstwo materii, abstrakcję geometryczną, malarstwo metafory, po tendencje figuratywne i konceptualne. Zarysowującą się w ten sposób panoramę polskiej sztuki współczesnej poszerza zbiór prac z lat 80. i 90. XX wieku. Pochodzą one głównie z zielonogórskiego Biennale Sztuki Nowej (1985-1996) – swoistej kontynuacji Złotego Grona. Dzięki Biennale do muzealnych zbiorów trafiły prace wielu uznanych polskich artystów tamtego czasu, a także realizacje twórców związanych z Zieloną Górą. Przekaz ekspozycji wzbogaca medium informacyjne w postaci stanowisk multimedialnych, które mogą ułatwić zwiedzającemu zrozumienie doboru, wartości i przesłania wyekspozowanych dzieł. Na wystawie przewidziane zostały trzy stanowiska, zawierające informacje na temat autorów ekspozowanych dzieł oraz samych prac, a także materiały i fotografie archiwalne poświęcone wspomnianym zielonogórskim wydarzeniom plastycznym.

3. Wystawy z MZL prezentowane poza siedzibą

- Zakopane – Sala konferencyjna Sanktuarium Świętej Rodziny, *Obóz Kościuszkowski w Niagara-on-the-Lake 1917-1919* (12.01. – 25.02.2020),
- Bolesławiec – Bolesławiecki Ośrodek Kultury – Międzynarodowe Centrum Ceramiki, *Obóz Kościuszkowski w Niagara-on-the-Lake 1917-1919* (poł. marca – poł. maja – ze względu na COVID-19 – zamknięta) (4.03. – 7.06.2020),
- Rawa Mazowiecka – Miejski Dom Kultury – *Obóz Kościuszkowski w Niagara-on-the-Lake 1917-1919* (5.07. – 11.09.2020),
- Lipiny – Szkoła Kadetów Rzeczypospolitej Polskiej – *Obóz Kościuszkowski w Niagara-on-the-Lake 1917-1919* (15.09. – 30.10.2020),
- Bydgoszcz – Biblioteka Uniwersytetu im. Jana Kazimierza w Bydgoszczy – *Obóz Kościuszkowski w Niagara-on-the-Lake 1917-1919*, wystawa miała tylko wernisaż, a potem ze względu na ograniczenia COVID-19 nadal nie udostępniona (10.11.2020 – 14.01.2021),
- *Wracając do przyszłości*. Wystawa w ramach Biennale Zielona Góra 2020. Biuro Wystaw Artystycznych w Zielonej Górze – wypożyczono 11 prac (listopad 2020),
- *Naprawa duszy, naprawa ciała*. Wystawa w ramach Biennale Zielona Góra 2020. Galeria Biblioteki Uniwersyteckiej w Zielonej Górze – wypożyczono 1 pracę (październik-listopad 2020).

II. GROMADZENIE I OPRACOWANIE ZBIORÓW

W 2020 roku zbiory Muzeum Ziemi Lubuskiej powiększyły się w stosunku do roku 2019 o 30 jednostek inwentarzowych i obejmowały łącznie 16242 pozycje oraz 19265 sztuk. W zdecydowanej większości, bo aż 28 pozycji było darami. Do ksiąg inwentarzowych Działu Sztuki Współczesnej wpisano 17 pozycji (dary). Są wśród nich dwie prace olejne Jerzego

Piotrowicza – dar Towarzystwa Jerzego Piotrowicza: *Uczta* oraz *Autoportret*. Pozostałe 15 pozycji to rysunki i grafiki Stefana Chabrowskiego.

Zbiory Działu Sztuki Dawnej w 2020 roku powiększyły się o 10 pozycji. W ubiegłym roku zakupiono talerz z bawarskiej wytwórni porcelany Bauscher Weiden, pochodzący z zielonogórskiej kawiarni Kaiserkrone. Zbiory meblarstwa wzbogacił komplet z około połowy XIX wieku składający się z sofy, czterech krzeseł oraz stołu. Natomiast dary to 13 obiektów rzemiosła użytkowego: 11 żelazek oraz dwie podstawki pod żelazka. Osiem obiektów wpisano na inwentarz główny, natomiast 5 do Księgi Muzealiów Pomocniczych. Do ksiąg inwentarzowych Działu Historycznego zostały wpisane trzy obiekty. Są to dokumenty Tadeusza Marcinkowskiego, Sybiraka, poety i kronikarza: wezwanie do pracy, kalendarzyk harcowski i dyplom. Pozostałe nabytki to broszka z kości słoniowej oraz dwa listy rodziny Kazimierza Wróblewskiego. Ponadto do Działu Historycznego i Działu Współpracy Naukowej i Zagranicznej pozyskano kopie cyfrowe fotografii i dokumentów do celów wystawienniczych i dokumentacyjnych.

III. IMPREZY CYKLICZNE ORGANIZOWANE W MZL

Chińska Noc – 16.05.2020

Z uwagi na ograniczenia epidemiczne także Chińska Noc miała tylko wymiar online. Wspólnie z Ambasadą Chińskiej Republiki Ludowej w Polsce zaprosiliśmy publiczność na wędrówkę po Kraju Środka i poznanie najważniejszych miejsc oraz obiektów będących świadectwem jednej z najstarszych kultur świata. W sobotni wieczór, 16 maja, w godz. 17.00 do 24.00 co dwadzieścia minut prezentowaliśmy na Facebooku fotografie obrazujące światowe dziedzictwo kultury chińskiej. Na muzealnym kanale YouTube można było obejrzeć całościową prezentację filmową: *Obiekty światowego dziedzictwa w Chinach*.

Zielonogórskie Zaduszki – 5.11.2020

Tegoroczne, trzynaste już spotkanie zaduszkowe (transmitowane wyłącznie on-line) było poświęcone znanym mieszkańcom Winnego Grodu, których pożegnaliśmy w minionym roku. Współtworząc osiągnięcia naukowe, kulturalne i społeczne, trwale wpisali się w tożsamość naszego miasta. Dla wielu z nas byli źródłem inspiracji i niezapomnianych wzruszeń, pozostaną w naszej pamięci dzięki swoim codziennym i wielkim dokonaniom. Na zaduszkowym spotkaniu wspominaliśmy: Zygmunta Stabrowskiego (działacza społecznego, politycznego i kulturalnego, doradcę prezydenta Janusza Kubickiego), Annę Gapińską-Myszkiewicz (cenioną zielonogórską malarzkę) oraz Andrzeja Toczewskiego (wieloletniego dyrektora Muzeum Ziemi Lubuskiej). Zasłużonych zielonogórców wspominali: prof. Wiesław Hładkiewicz, Bożena Cajdler-Gruszkiewicz, prof. Czesław Osękowski oraz Leszek Kania. Spotkanie prowadziła dr Izabela Korniluk, a muzyczną oprawę zapewnił duet – Robert Chyła, Wojciech Pruszyński.

Europejskie Dni Dziedzictwa – 20.09.2020

Tegoroczne Europejskie Dni Dziedzictwa miały nieco inny charakter, niż w latach poprzednich. Z uwagi na pandemię zaplanowane wcześniej wydarzenia musiały ulec modyfikacji. Również i nasza instytucja zamiast zwyczajowych wykładów i wystawy przygotowała konkurs fotograficzny, którego celem

było zachęcenie mieszkańców regionu do podróży i wędrówek z aparatem fotograficznym po lubuskich ścieżkach historii i kultury. 20 września w Sali Witrażowej MZL nastąpiło podsumowanie konkursu *Moja droga. Historia zapisana obiektywem*, będącego jednym z elementów tegorocznych Europejskich Dni Dziedzictwa.

Studium Wiedzy o Sztuce i Historii:

- Skarb talarów z Kożuchowa z połowy XVI i początku XVII w. w badaniach dr. Bartłomieja Gruszki i dr. Sławomira Kałagate. Archeolodzy opowiedzieli o pracach prowadzonych w Kożuchowie w listopadzie ubiegłego roku. Odkryli 89 talarów pochodzących z przełomu XVI i XVII wieku. Jest to największe znalezisko talarów z tego okresu w naszym województwie. Podczas spotkania obiekty zostały zaprezentowane (20.02.2020),
- *Klem – crème de la crème*. Podczas spotkania Leszek Kania i Stanisław Kowalski wspominali Klema Felchnerowskiego – artystę barwnego, utalentowanego i bardzo zasłużonego dla Zielonej Góry oraz regionu. Spotkanie odbyło się w Galerii Nowy Wiek, gdzie była prezentowana wystawa przygotowana w 40. rocznicę śmierci malarza (4.03.2020).

Inne wydarzenia:

- Finisaż wystawy *Przejście* autorstwa Pauliny Komorowskiej-Birger oraz Adama Romaniuka. Ekspozycja, której początek miał miejsce w połowie grudnia 2019, prezentowana była w ramach muzealnej Galerii Nowy Wiek (17.01.2020),
- Premiera nowych zegarków Polpory. W Sali Zegarowej w Muzeum Ziemi Lubuskiej znana i ceniona zielonogórska manufaktura Polpora zaprezentowała najnowsze modele swoich zegarków. Podczas hybrydowej transmisji pokazano zegarek Zawisza Czarny oraz odświeżoną wersję czasomierza Tadeusz Kościuszko (26.09.2020).

IV. PRACE BADAWCZE I NAUKOWE

Zielonogórskie muzeum prowadziło różnorodne prace naukowo-badawcze związane z merytorycznym profilem działów, zbiorami, tematyką organizowanych wystaw etc. W 2020 roku do najważniejszych działań należały:

Dział Sztuki Współczesnej:

- Kontynuacja prac badawczych dotyczących 10. edycji Złotego Grona (1963-1981) oraz 6. edycji Biennale Sztuki Nowej (1985-1996), związana z zawartością dwóch stanowisk multimedialnych, stanowiących wyposażenie wystawy stałej pt. *Galeria Złotego Grona. Kolekcja sztuki polskiej XX wieku*.
- Kontynuacja prac badawczych dotyczących dzieł polskich artystów współczesnych wytypowanych na wystawę stałą *Galeria Złotego Grona. Kolekcja sztuki polskiej XX wieku*. (opracowywanie opisów dzieł oraz biogramów autorów wytypowanych prac, przygotowanie materiału ilustracyjnego obiektów).
- Przygotowanie i opracowanie skrótowych opisów 9 sekcji tematycznych przestrzeni wystawienniczej pn. *Galeria Złotego Grona. Kolekcja sztuki polskiej XX wieku*.
- Kontynuacja prac nad rozprawą doktorską: *Od Klahrów do Thammów – modele funkcjonowania rodzinnych przedsiębiorstw rzeźbiarskich w Kotlinie Kłodzkiej i na Śląsku w XVIII-XX w.*

Dział Sztuki Dawnej:

- Prace koncepcyjne nad merytoryczną zawartością ekspozycji oraz opracowanie not i opisów do wystawy *Dziedzictwo i współczesność. Zielona Góra – region lubuski*.
- Przygotowanie obiektów i opracowanie materiałów na nową wystawę *Dziedzictwo i współczesność. Zielona Góra – region lubuski*.
- Prace badawcze nad dziejami lubuskiego muzealnictwa po II wojnie światowej.
- Przygotowanie merytoryczne II Kongresu lubuskich muzeów.

Dział Winiarski:

- Artykuł pt. *Spacery winiarskie jako forma promocji dziedzictwa winiarskiego Zielonej Góry*.
- Artykuły popularyzatorskie do „Museionu” i „Na Winnicy”.
- Badanie dziejów winiarstwa na Ziemi Lubuskiej po 1945 roku.

Dział Historyczny:

- Prace związane z organizacją nowej wystawy *Dziedzictwo i współczesność. Zielona Góra – region lubuski*.
- Studia doktoranckie i kontynuacja prac nad rozprawą doktorską: *Życie religijne osób przesiedlonych podczas Akcji „Wisła” na Ziemi Lubuskiej*.

Dział Współpracy Naukowej i Zagranicznej:

- Osadnictwo powojenne na Ziemi Lubuskiej.
- Przygotowanie tekstów i podpisów na wystawę.
- Korekta tłumaczeń relacji, tekstów i podpisów na wystawę w j. angielskim i j. niemieckim.
- Studia nad lubuską tożsamością, redakcja wydawnictwa zbiorowego o charakterze popularnonaukowym „Ziemia Lubuska”.

V. DZIAŁALNOŚĆ OŚWIATOWO-EDUKACYJNA

Klasyczne formy działalności:

Muzealna edukacja dla dzieci i młodzieży szkolnej oraz dla dzieci przedszkolnych

1. Lekcje muzealne:

W 2020 roku w siedzibie Muzeum odbyły się 22 lekcje muzealne obejmujące 8 tematów z różnych dziedzin dla uczniów szkół podstawowych oraz dla dzieci przedszkolnych. Uczestniczyło w nich 436 osób. Lekcje muzealne oprócz części teoretycznej, w której znajduje się krótki wykład oraz prezentacja multimedialna, zakończone są warsztatami plastycznymi, podczas których uczestnicy zajęć wykonują prace plastyczne lub wypełniają specjalne karty zadań do poszczególnych tematów. Uczniowie oglądali oryginalne zabytki znajdujące się na ekspozycjach muzealnych lub na specjalnie zorganizowanych pokazach. Pracownicy Działu Oświatowego przeprowadzili 21 lekcji muzealnych, natomiast 1 lekcję Dział Historyczny. Lekcje muzealne realizowano w ramach:

- spotkań ze stałej oferty edukacyjnej dla przedszkolaków w ramach Muzealnej Akademii Przedszkolaka
- spotkań ze stałej oferty edukacyjnej dla uczniów szkół podstawowych oraz szkół średnich

2. Warsztaty edukacyjno-plastyczne

Muzeoferie – styczeń-luty 2020

- Warsztaty edukacyjno-plastyczne – *Inicjał jako początek. Jak dawniej pisano*
Adresatami warsztatów byli uczniowie szkół podstawowych przebywający w okresie ferii zimowych na półkoloniach.

W części edukacyjnej – dzieci podczas prezentacji multimedialnej dowiedziały się, co to jest inicjał, poznały różne rodzaje pisma i jak na przestrzeni dziejów się ono rozwijało, dowiedziały się także na czym kiedyś pisano i kim był skryba. Uczniowie przyjrzeni się także starym księgom i dokumentom ze zbiorów muzeum.

W części warsztatowej tworzyli lub kolorowali inicjały swojego imienia lub nazwiska na wzór starych ksiąg, a także uczyli się jak własnoręcznie czerpać papier. Pisali również kolorowymi tuszami i atramentem używając gęsiego pióra, bambusowego patyka lub obsadki ze stalówką. W ramach muzeoferii odbyło się 5 spotkań. Wzięło w nich udział 90 osób.

- Warsztaty edukacyjno-plastyczne – *Poznajemy naszą historię* (październik 2020).

Warsztaty edukacyjno-plastyczne pt. *Poznajemy naszą historię* były adresowane do uczniów zielonogórskich szkół podstawowych i średnich. Składały się z dwóch części – edukacyjnej i warsztatowej. Do realizacji zadania, wydrukowano przypinki z elementami graficznymi związanymi z tematem warsztatów oraz informator, który rozesłany został do zielonogórskich szkół. Podczas spotkania uczestnicy obejrzeli m.in. krótki film o historii naszego miasta i regionu oraz zwiedzili nową wystawę pt. *Dziedzictwo i współczesność. Zielona Góra – region lubuski*. Następnie wykonywali drzewo genealogiczne swojej rodziny.

Zaplanowane na późniejsze terminy spotkania przerwał Covid. Aby rozpoczęte warsztaty mogły być kontynuowane, rozpoczęliśmy ich realizację on-line. Na muzealnym Facebooku na stronie *Edukacja w muzeum* zamieściliśmy opis warsztatów i przygotowane do ich realizacji materiały dostosowane do wieku uczestników m.in. karty zadań, szablony, które wykorzystywano przy samodzielnej pracy. Ponadto został nagrany film pt. *Poznajemy naszą historię – warsztaty edukacyjno-plastyczne*, który jest dostępny na muzealnym Facebooku, a także na kanale YouTube.

Muzeum w sieci

Każdy z działów na miarę swoich możliwości i posiadanych zasobów, utrzymywał kontakt z publicznością poprzez stronę internetową oraz media społecznościowe. Dzięki temu na niespotykaną do tej pory skalę nasza instytucja była nadal „otwarta”, udostępniając najciekawsze dzieła z kolekcji MZL on-line, przygotowując wirtualne oprowadzanie po zamkniętych dla zwiedzających galeriach i wystawach czy specjalne zajęcia edukacyjne. Staraliśmy być blisko naszych zwiedzających, każdego dnia udowadniając, że nawet w „czasach zarazy” jest to możliwe. Na Facebooku pojawiły się sprofilowane strony, które prowadzą pracownicy poszczególnych merytorycznych działów: *Muzeum Wina. Szlakiem Zielonogórskich Tradycji Winiarskich; Sztuka Współczesna; Muzeum na Wesoło; Muzeum Zielonej Góry; Muzeum Dawnych Tortur; Edukacja w Muzeum; Szlakami ludzi i rzeczy; Paprochy historii. Zielonogórskie podróże w czasie*.

Inne działania edukacyjno-oświatowe – on-line

W związku pandemią i brakiem możliwości realizacji działań oświatowo-edukacyjnych w siedzibie MZL Dział Oświatowy prowadził działalność on-line na Facebooku i na stronie *Edukacja w muzeum*. Zajęcia na Facebooku to krótkie informacje

i zadania angażujące naszych odbiorców w różnego typu działania. Publikowane tam materiały skierowane były do odbiorców w różnym wieku, szczególnie do dzieci i młodzieży. Zależało nam, aby każda wizyta na muzealnym Facebooku była ciekawa i dawała naszym odbiorcom poczucie wartościowo spędzonego czasu. Nasze propozycje przedstawione w formie on-line pochodziły nie tylko ze stałej oferty edukacyjnej, np. lekcji muzealnych *Z kufra naszego pradziadka* czy *Żywe barwy witraża*, ale także prezentowane były nowe propozycje, m.in. zagadki ilustrowane krótkimi filmikami, zagadki z obrazkami, prezentacje w ciekawej formie zabytków ze zbiorów MZL, krzyżówki z hasłem, zabawy dla spostrzegawczych, kolorowanki, konkursy i szablony.

Przykładem takich form były prezentacje obrazów ze zbiorów Działu Sztuki Współczesnej, m.in.: Anny Gapińskiej-Myszkiewicz – *Pejzaż nad Odry*, Romana Bratkowskiego – *Marina* czy przedstawione w formie zabawy dla spostrzegawczych obrazy: Stefana Słockiego – *Port remontowy* oraz Heleny Zadrejko – *Czytająca*. Zadaniem naszych odbiorców było znalezienie kilku różnic pomiędzy oryginałem a kopią. Natomiast przy prezentacji obrazu Tymona Niesiołowskiego *Martwa natura z kwiatami* oprócz opisu obrazu i informacji o jego twórcy, zamieszczona została także instrukcja w formie zdjęć, jak wykonać bukiet z kolorowego papieru dla mamy z okazji Dnia Matki.

Inną propozycją były zamieszczane na stronie krzyżówki, ich rozwiązaniem było nazwisko zielonogórskiego malarza, autora obrazu *Zielona Góra od strony Palmiarni* czy krzyżówki z dziedziny historii tematyczne związane ze Świętami Narodowymi – 3 Maja i 11 Listopada.

Poza tym publikowane były szablony, które można było pobrać i wydrukować, a następnie za ich pomocą wykonać np. witraż z bibuły. Zamieszczane były także kolorowanki, m.in. do fragmentów witraży Marii Powalisz-Bardońskiej oraz do obrazu Zbigniewa Pronaszki – *Martwa natura z ptakiem*.

Prezentowaliśmy także w formie zagadek zabytki ze zbiorów Działu Sztuki Dawnej – polifon, symphonion, dzwon do prania, bezmian, stare żelazka i termofofor. Obiekty te zilustrowane zostały także krótkimi filmikami, które miały ułatwić prawidłowe ich rozwiązanie.

W okresie Świąt Bożego Narodzenia zamieściliśmy szablon oraz krótki filmik z instrukcją jak wykonać ozdobę świąteczną – aniołka z papieru, a także krótką opowieść o św. Mikołaju i tradycji wręczania prezentów.

W 2020 roku na Facebooku na stronie *Edukacja w muzeum* ukazało się ponad 40 wpisów z różnorodnymi zadaniami i prezentacjami, które cieszyły się bardzo dużym zainteresowaniem. Strona Działu Oświatowego uzyskała aż 216 polubień.

Konkursy – on-line:

– Konkurs fotograficzny – *Moja droga. Historia zapisana obiektywem*

Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze, włączając się w obchody tegorocznych 28. Europejskich Dni Dziedzictwa, ogłosiło 6 lipca 2020 roku internetowy konkurs fotograficzny pt. *Moja droga. Historia zapisana obiektywem*. Temat konkursu wpisywał się w hasło Europejskich Dni Dziedzictwa obchodzonych w miesiącu wrześniu i zwracał uwagę na drogę, jaką przebył nasz naród aby odzyskać niepodległość. Odnosił się

także do indywidualnych losów mieszkańców naszego kraju oraz ich patriotycznych postaw. Regulamin konkursu oraz karta zgłoszenia były do pobrania na stronie internetowej muzeum. Tematem fotografii mogły być zabytki, obiekty historyczne, pejzaże, sceny z życia społecznego i rodzinnego związane z regionem lubuskim i jego historią. Na konkurs nadesłano kilkanaście prac 7 autorów. Jury dokonało wyboru i zakwalifikowało do publikacji na stronie internetowej Muzeum 14 fotografii. Prace poddano głosowaniu, w którym internauci oddali ponad 2088 głosów. Najlepsza, zdaniem internautów praca otrzymała 932 głosy. Ogłoszenie wyników nastąpiło 18.09.2020 roku. Uroczyste wręczenie nagrody głównej odbyło się 20.09. Poza tym wszyscy uczestnicy konkursu otrzymali dyplomy oraz nagrody w postaci wydawnictw muzealnych oraz materiałów EDD.

– Konkurs plastyczny pt. *Najpiękniejsza kartka bożonarodzeniowa*

Konkurs pt. *Najpiękniejsza kartka bożonarodzeniowa* skierowany był do uczniów szkół podstawowych. Nawiązywał do świątecznej tradycji wysyłania kartek z życzeniami. Na stronie internetowej Muzeum zamieszczono regulamin konkursu oraz kartę zgłoszenia. Zadaniem uczestników było wykonanie w dowolnej technice kartki bożonarodzeniowej, której zdjęcie każdy uczestnik wysłał w formie pliku pocztą elektroniczną. Na konkurs prace nadesłało 11 autorów. Opublikowane one zostały na stronie internetowej i poddane głosowaniu internautów (w głosowaniu wzięło udział 10 prac), oddano łącznie 1397 głosów. Wszyscy uczestnicy konkursu otrzymali okolicznościowe dyplomy, kolorowanki edukacyjne pt. *Zielona Góra – 100 lat temu* oraz przypinki muzealne. Natomiast wybrani przez internautów zwycięzcy konkursu – autorzy trzech najpiękniejszych kartek otrzymali także bezpłatne bilety wstępu do muzeum na wszystkie ekspozycje dla siebie i opiekuna oraz książkę pt. *Gwiazdkowe pomysły i projekty. Krok po kroku*. Wszystkie nadesłane kartki bożonarodzeniowe zostały zaprezentowane na wystawie zabawek pt. *Święty Mikołaj – wszystkim radość*.

Realizacja dwóch filmów, opublikowanych na Facebooku i YouTube.

– Warsztaty edukacyjno-plastyczne – *Poznajemy naszą historię*,

– *Święty Mikołaj – wszystkim radość* – wystawa zabawek ze zbiorów Miejskiego Muzeum w Karpaczu.

Projekty edukacyjne

Realizacja projektu „Czytanie obrazów” (zakończenie projektu – czerwiec 2021)

W 2020 roku Dział Oświatowy kontynuował współpracę z warszawską Fundacją Kultury bez Barrier w związku z realizacją projektu „Czytanie obrazów”. Opracowane zostały teksty do 8 audiodeskrypcji następujących obiektów muzealnych: Marek Oberländer – *Napiętnowani*, Ryszard Woźniak – *Ciełę*, miazgownica winiarska, koryto winiarskie, Polifon, Jan Nepomucen – rzeźba kamienna, płyta nagrobna Friedricha i Ernstine Brieger, sztandar Towarzystwa Rzemieślników Polskich. W związku z rozbudową Muzeum opracowane i uaktualnione zostały informacje o Muzeum oraz o dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, które zostaną opublikowane na stronie internetowej muzeum w zakładce *Audiodeskrypcja*.

Inne działania upowszechnieniowe:

Prowadzenie strony internetowej Muzeum Ziemi Lubuskiej:

- Aktualizacja wpisów związanych z bieżącą działalnością Muzeum, umieszczanie fotografii i filmów na portalach i serwisach internetowych: Facebook, Wikipedia, YouTube, Instagram, Twitter.
- Przygotowanie i rozsyłanie do abonentów mailowego *Newslettera* (około 120 osób) informacji z miesięcznym programem MZL a także przy okazji większych wydarzeń muzealnych,
- Prezentacja działań muzeum w TVP 3.
- Cotygodniowy (stały) udział w audycji dla Radia Index.
- Wystąpienia w Radiu Zielona Góra oraz Radiu Zachód
- Kwestionariusz „Statystyka Muzeów” za 2019 rok – Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów.
- Kontakty z biurami podróży, szkołami, różnymi instytucjami, fundacjami w zakresie muzealnej edukacji oraz organizacji służby przewodnickiej po muzeum.

VI. DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA

Katalogi do wystaw: *Kobieta, wino i śpiew ze zbiorów porcelany Piotra Pudłowskiego; Helena Zadrejko – Malarstwo. 50 lat pracy twórczej.*

Informatory i foldery: *Plakat winobraniowy, A. Cincio; Winnice Lubuskie, A. Cincio; „Museion”, Informator Muzeum Ziemi Lubuskiej, nr 44 pod red. U. Rogowskiej.*

Roczniki: „Ziemia Lubuska” pod red. A. Maksymowicz, t. 6; „Studia Zielonogórskie” pod red. A. Maksymowicz, t. 25.

Inne wydawnictwa: *Rozbudowa i modernizacja Muzeum Ziemi Lubuskiej; Kolorowanki edukacyjne – Barwy Zielonej Góry (wydawnictwo edukacyjne dla dzieci, prezentujące zabytki miasta).*

VII. KONCERTY

Jazzujące Muzeum:

W 2020 roku odbyły się trzy spotkania zorganizowane w ramach *Jazzującego Muzeum*. Ten cykl artystyczny organizowany jest w muzeum już od pięciu lat. Koncerty cieszą się dużym zainteresowaniem. Są połączone z prezentacją wybranego dzieła z kolekcji Muzeum Ziemi Lubuskiej. Spotkania zrealizowane w ramach cyklu w 2020 roku:

- „Piosenki o miłości i wolności” w wykonaniu formacji Yes4Jazz. To pierwszy po lockdownie koncert w ramach cyklu *Jazzujące Muzeum*. Stało się już tradycją, że w okresie letnim opuszczamy gmach Muzeum i spotykamy się z muzykami jazzowymi przed pomnikiem Klema. Inspiracją dla zielonogórskich wykonawców były piosenki Mistrza Młynarskiego, a jedna z nich zatytułowana *Róbmy swoje* stała się mottem wydarzenia (27.08.2020),
- Piotr Budniak Essential Group feat. David Dorużka. Spotkanie było połączone z prezentacją obrazu Romana Artymowskiego (1919-1993), *Pejzaż LXXXIXA*, 1985 (4.10.2020),
- Recital fortepianowy Dominika Wani. Transmisja on-line (10.12.2020).

Inne wydarzenia muzyczne:

- Festiwal Muzyczny „Karnawał w Zieleni”. W jego ramach zaprezentowano dwa koncerty: *Słowiańskie romanse i Ludwig van Beethoven* oraz *Brunetki, blondynki...* dedykowany wszystkim paniom z okazji Dnia Kobiet. Organizatorem wydarzenia była Fundacja Ars Activa (1.03.2020),

- Koncert *Tylko Mozart*, realizowany w ramach IX Festiwalu Mozart Plus. W Sali Witrażowej zielonogórskiego Muzeum wystąpili: Iwona Kowalkowska (sopran), Mariusz Monczak (skrzypce) oraz Robert Adamczak (fortepian) (15.07.2020),
- Koncert z utworami Ludwika van Beethovena, wystąpili Mariusz Monczak (skrzypce) oraz Robert Adamczak (fortepian) (18.07.2020),
- Koncert *Vivant Beethoven* przygotowany z okazji 200. rocznicy urodzin kompozytora. Wydarzenie było realizowane w ramach IX Festiwalu Mozart Plus (22.07.2020).

VIII. INNE WYDARZENIA

- Eliminacje 44 Olimpiady Artystycznej dla młodzieży szkół średnich (11.02.2020)
- Konwent Marszałków:
  - Konferencja prasowa Konwentu Marszałków Województw RP w nowym holu Muzeum Ziemi Lubuskiej (18.09.2020),
  - Konwent Marszałków RP w MZL, obrady sekcji edukacyjnej przedstawicieli szesnastu regionów (24.09.2020),
- Dni otwarte funduszy Europejskich w Muzeum Ziemi Lubuskiej. Pokazaliśmy m.in. jak przebiegała rozbudowa i modernizacja naszej placówki (25.09.2020),
  - Film podsumowujący projekt „Rozbudowa i modernizacja Muzeum Ziemi Lubuskiej” Timelapse ukazujący w pigułce powstawanie nowej inwestycji,
  - Prezentacja online wybranych dzieł sztuki, które znalazły się na nowej wystawie *Galeria Złotego Grona. Kolekcja sztuki polskiej XX wieku*, powstałej dzięki nowej inwestycji
  - Film *Arkadiusz Ruchomski – Pomiędzy* – wprowadzający po wystawie czasowej po tym samym tytule,
- Spotkanie ze współtwórcami nowej ekspozycji. Wydarzenie zorganizowano dla osób, które przyczyniły się do powstania wystawy *Dziedzictwo i współczesność. Zielona Góra – region lubuski*, pamiętek rodzinnych, a także podzielenie się wspomnieniami. W pierwszej części zaprezentowano informacje o wystawie, następnie uczestników wprowadzono po nowych ekspozycjach. Wśród gości byli m.in. pionierzy Zielonej Góry, sybiracy, osadnicy, przesiedleńcy oraz reprezentanci osób, którym nie dane było doczekać zakończenia budowy nowej części muzeum. Ważną grupę zaproszonych stanowili animatorzy życia społecznego i kulturalnego czasów powojennych, kolekcjonerzy i historycy (30.09.2020),
- Spotkanie w Muzeum Ziemi Lubuskiej przedstawicieli Rady Fundacji Brandenburskiej oraz Biura Współpracy Zagranicznej i Europejskiej Współpracy Terytorialnej Lubuskiego Urzędu Marszałkowskiego. Rozmowy dotyczyły kultywowania wspólnego dziedzictwa kulturowego. W trakcie rozmów podniesione zostały zagadnienia przyszłej współpracy pomiędzy Fundacją a Województwem Lubuskim w ramach kolejnej odsłony programu Interreg V (2.10.2020).

IX. ZADANIA INWESTYCYJNE

Zakres projektu rozbudowy i modernizacji Muzeum Ziemi Lubuskiej ukończony w 2020 roku jest największy w skali regionalnego muzealnictwa od zakończenia II wojny światowej. Do historycznego budynku muzeum dobudowano nowy czterokondygnacyjny obiekt o powierzchni blisko 2000 m².

Znalazły się tu dwie nowe stałe ekspozycje, przestronny hol, sala konferencyjno-koncertowa, sala edukacyjna czy pracownia digitalizacji zbiorów. Wszystkie pomieszczenia zostały wyposażone w nowoczesną infrastrukturę, w tym sala koncertowa w wysokiej klasy fortepian koncertowy Yamaha S6. Dotychczasowy budynek muzeum poddano pracom modernizacyjnym poprawiających jego funkcjonalność użytkową.

- Prace remontowe objęły pomieszczenia administracyjne i powierzchnię magazynową,
- W ramach prac modernizacyjnych zainstalowano urządzenia klimatyzacyjne w Galerii Sztuki Sakralnej oraz Sali Witrażowej,

– Zakup sprzętu komputerowego i fotograficznego do realizacji zadań statutowych Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze w ramach Programów Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Projekt dostał dofinansowanie w kwocie 40.000 zł z Funduszu Promocji Kultury oraz 38.500 zł z budżetu Województwa Lubuskiego,

- Nowe, funkcjonalne wejście do Muzeum od strony al. Niepodległości. Realizacja przedsięwzięcia łączyła się z likwidacją podjazdu dla niepełnosprawnych powstałego w latach 90. ubiegłego wieku. Zastąpiło go nowe, przyjazne i bardziej komfortowe wejście oraz winda w nowym gmachu Muzeum.

DANE TABELARYCZNE DOTYCZĄCE DZIAŁALNOŚCI MUZEUM ZIEMI LUBUSKIEJ

Lp.	Nazwa zadania	Źródło finansowania	Całkowity koszt projektu	Kwota dofinansowania
1.	<i>Plakat winobraniowy</i> – wystawa	Miasto Zielona Góra Towarzystwo Przyjaciół MZL	1113	1000
2.	<i>Zielonogórskie Zaduszki</i>	Miasto Zielona Góra Towarzystwo Przyjaciół MZL	4300	4300
3.	<i>Jazzujące Muzeum</i>	Miasto Zielona Góra Towarzystwo Przyjaciół MZL	15 668	15 000
4.	Wydanie publikacji „Studia Zielonogórskie”, t. 25, pod red. A. Maksymowicz	Miasto Zielona Góra Towarzystwo Przyjaciół MZL	3250	3000
5.	Wydanie publikacji „Ziemia Lubuska”, t. 6 pod red. A. Maksymowicz	Miasto Zielona Góra Towarzystwo Przyjaciół MZL	4401	4000
6.	Warszt. eduk.-plast. <i>Poznajemy naszą historię</i>	Miasto Zielona Góra Towarzystwo Przyjaciół MZL	2055	2000
7.	Katalog Helena Zadrejko	Miasto Zielona Góra Towarzystwo Przyjaciół MZL	5460	3000
8.	Organizacja wystawy z cyklu <i>Winnice lubuskie wczoraj i dziś</i>	Zarząd Województwa Lubuskiego Towarzystwo Przyjaciół MZL	2250	2000
9.	Dotacja podmiotowa na działalność bieżącą	Zarząd Województwa Lubuskiego	2 589 921	2 589 921
10.	Dotacja celowa wkład własny do projektu Rozbudowa MZL	Zarząd Województwa Lubuskiego	4 094 166	4 094 166
11.	Dotacja celowa wydatki kwalifikowane do projektu Rozbudowa MZL	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	4 726 497	4 726 497
12.	Schody	Zarząd Województwa Lubuskiego	90 000	90 000

INNE INFORMACJE

STAN ZBIORÓW MUZEALNYCH Z UWZGLĘDNIENIEM POSZCZEGÓLNYCH DZIAŁÓW na 31 XII 2020

Lp.	Dział	Muzealia w pozycjach inwen.
1.	Sztuki Współczesnej	4795
2.	Sztuki Dawnej	2165
3.	Winiarski	1567
4.	Historyczny	7715
	Razem	16 242

REALIZACJA WYBRANYCH ZADAŃ PRZEZ MZL

Lp.	Nazwa zadania	Ilość
1.	Wystawy w siedzibie	16
2.	Wystawy poza siedzibą	1
3.	Imprezy plenerowe i festyny	1
4.	Lekcje i pokazy muzealne	22
5.	Pozyskane eksponaty	30
6.	Frekwencja – ogółem zwiedzający	4698

Z życia Muzeum – ważniejsze wydarzenia lipiec – grudzień 2020

LIPIEC 2020

- 6 VII** – Ogłoszenie internetowego konkursu fotograficznego pt. *Moja droga. Historia zapisana obiektywem* w związku z 28 edycją Europejskich Dni Dziedzictwa.
- 15 VII** – Koncert ramach IX Festiwalu Mozart Plus pt. *Tylko Mozart*. Wystąpili: I. Kowalkowska (sopran), M. Monczak (skrzypce) oraz R. Adamczak (fortepian).
- 22 VII** – Koncert w ramach IX Festiwalu Mozart Plus pt. *Vivant Beethoven*, przygotowany okazji 200. rocznicy urodzin wielkiego kompozytora. Wystąpili – M. Monczak (skrzypce) oraz R. Adamczak (fortepian).

SIERPIEŃ 2020

- 21 VIII** – Udostępnienie wystawy pt. *Od Grünbergu do Zielonej Góry – pamiątki dnia codziennego*.
- 27 VIII** – *Jazz u Klema* – koncert plenerowy przed gmachem MZL z cyklu *Jazzujące Muzeum* pt. *Róbmy swoje. Piosenki Wojciecha Młynarskiego*. W koncercie wystąpił zespół Yes4Jazz oraz wokaliści – A. Kalinowska, L. Popławski, A. Przybyła, K. Machalica, N. Iwaniszyn, E. Nowak, M. Wiśniewski.

WRZESIEŃ 2020

- 3 IX** – Wizyta Marszałek Województwa Lubuskiego Elżbiety Anny Polak wraz z grupą współpracowników z Urzędu Marszałkowskiego. Goście zwiedzili ekspozycje w nowo wybudowanym gmachu Muzeum: *Dziedzictwo i współczesność. Zielona Góra – region lubuski* oraz *Galeria Złotego Grona. Kolekcja sztuki polskiej XX wieku*.
- 9 IX** – Wernisaże wystaw:
– *Winnica Gostchorze. Historia pasji* – z cyklu „Winnice lubuskie wczoraj i dziś”,
– *Plakat winobraniowy z lat 1965-2020*.
- 19 IX** – Bezpłatny wstęp do Muzeum z okazji Europejskich Dni Dziedzictwa.
- 20 IX** – Podsumowanie internetowego konkursu fotograficznego pt. *Moja droga. Historia zapisana obiektywem* oraz wręczenia nagrody zwycięzcy.
- 23 IX** – Wizyta w MZL Włodzimierza Kalickiego – pisarza i dziennikarza.
- 24 IX** – Konwent Marszałków RP w siedzibie MZL.
- 25 IX** – Udostępnienie wystawy pt. *Kolekcje autorskie ze zbiorów Muzeum Ziemi Lubuskiej*.
- 25 IX** – Dni Otwarte Funduszy Europejskich.
- 30 IX** – Premierowe zamknięte zwiedzanie wystawy *stałej* pt. *Dziedzictwo i współczesność. Zielona Góra – region lubuski* – impreza dla darczyńców oraz osób, które przyczyniły się do powstania tej wystawy.

PAŹDZIERNIK 2020

- 2 X** – Otwarcie wystawy pt. *Moim zdaniem. Wystawa biżuterii z komunikatem*.
- 2 X** – Rozmowy o wspólnym dziedzictwie kulturowym, w których wzięli udział: przedstawiciele Rady Fundacji Brandenburskiej, Biura Współpracy Zagranicznej i Europejskiej Współpracy Terytorialnej Urzędu Marszałkowskiego oraz dyrektorzy Muzeum Ziemi Lubuskiej – Leszek Kania i dr Longin Dzieżyc.
- 4 X** – Koncert z cyklu *Jazzujące Muzeum* – *Piotr Budniak – Essential Group feat. David Dorużka* oraz prezentacja obrazu Romana Artymowskiego – *Pejzaż LXXXXIXA*, 1985 ze zbiorów MZL.
- 7 i 8 X** – Warsztaty edukacyjno-plastyczne pt. *Poznajemy naszą historię*.
- 9 X** – Finisaż wystawy malarstwa Arkadiusza Ruchomskiego pt. *Pomiędzy* w Galerii Nowy Wiek.
- 14 X** – Otwarcie wystawy porcelany pt. *Kobieta, wino i śpiew* ze zbiorów Piotra Pułłowskiego.
- 15 X** – Otwarcie wystawy w Galerii Nowy Wiek w ramach Biennale Zielona Góra 2020 pt. *Wracając do przeszłości*.

LISTOPAD 2020

- 5 XI** – *Zielonogórskie Zaduszki*. Podczas spotkania wspomniano: Annę Gapińską-Myszkiewicz, dr. Andrzeja Toczewskiego oraz Zygmunta Stabrowskiego. Wieczór uświetnił występ Roberta Chyły (saksofon) oraz Wojciecha Pruszyńskiego (fortepian). Impreza była transmitowana on-line.
- 7 XI** – Z powodu pandemii Muzeum nieczynne do odwołania.
- 10 XI** – Ogłoszenie internetowego konkursu plastycznego dla uczniów szkół podstawowych pt. *Najpiękniejsza kartka bożonarodzeniowa*.

GRUDZIEŃ 2020

- 3 XII-13 XII** – Głosowanie internautów i wyłonienie zwycięzców konkursu plastycznego *Najpiękniejsza kartka bożonarodzeniowa*.
- 10 XII** Udostępnienie wystawy pt. *Święty Mikołaj – wszystkim radość*.
- 10 XII** – Recital fortepianowy Dominika Wani w ramach cyklu *Jazzujące Muzeum* oraz prezentacja cyklu obrazów poświęconych Zielonej Górze ze zbiorów MZL (on-line).
- 15 XII** – Ogłoszenie wyników konkursu plastycznego pt. *Najpiękniejsza kartka bożonarodzeniowa* na stronie internetowej MZL.
- 17 XII** – Spotkanie końcoworoczne pracowników MZL.

Opracowała: Urszula Rogowska

Wydawca: Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze

Redaguje zespół: Emilia Ćwilińska, Anitta Maksymowicz, Alina Polak-Woźniak
Zdjęcia: Alicja Błażyńska, Mariusz Kowalski; skanowanie, zdjęcia: Igor Myszkiewicz

Redaktor naczelna: Urszula Rogowska

Nakład: 200 egz.

Od Grünbergu do Zielonej Góry – pamiątki dnia codziennego

Winnica Gostchorze. Historia pasji. Z cyklu Winnice lubuskie wczoraj i dziś

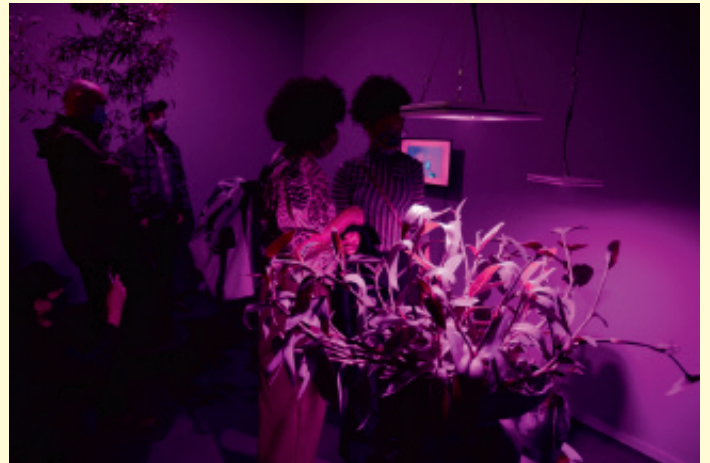
Plakat winobraniowy z lat 1965-2020

Kobieta, wino i śpiew ze zbiorów porcelany Piotra Pułdowskiego

Arkadiusz Ruchomski – Pomędzy, malarstwo

Maja Ngom, Słodki smak inności, Biennale Zielona Góra 2020

Moim zdaniem... Biżuteria z komunikatem

*Święty Mikołaj – wszystkim radość
wystawa zabawek z Miejskiego Muzeum Zabawek w Karpaczu*

Zmodernizowane wejście do Muzeum Ziemi Lubuskiej, luty 2021